वर्ष : २१, अंक : १३, काठमाडौं, २०८२ साउन २३ गते शुक्रबार, 8 August, 2025, Friday पृष्ठ : ८, मूल्य रू : १०/-

राष्ट्रिय एकता, राष्ट्रियता र मधेशवादप्रति समर्पित www.madheshvani.com

राष्ट्रिय साप्ताहिक

मधेशवाणी

The Voice of Madhesh

डिजिटल प्लेटफर्ममा मधेशवाणी

https://www.facebook.com/madheshvaninews

https://x.com/madheshvani

https://www.youtube.com/@madheshvanit.v.7538

https://www.madheshvani.com

'रुपन्देही ३ को उपनिर्वाचन जसरी पनि हामी जित्नैपर्छ'

रुपन्देही । संघीय लोकतान्त्रिक मोर्चाले रुपन्देहीको सियारीमा वर्तमान अवस्था बारे, "जनजागरण अभियान" कार्यक्रम नागरिक उन्मुक्ति पार्टीका संरक्षक रेशम चौधरीको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको छ। बैठकमा मोर्चाका शीर्ष नेताहरुले मन्तव्य राखेका थिए । मोर्चाका नेता राजेन्द्र महतो, हृदयेश त्रिपाठी, रेशम चौधरी, वृषेश चन्द्र लाल, राम कुमार शर्मा, सन्तोष पाण्डेय, केशव झा, डा. शिवजी यादव, ओमप्रकाश यादव लगायतले मन्तव्य राखेका छन् ।

कार्यक्रममा बोल्दै राष्ट्रिय मुक्ति पार्टी नेपालका अध्यक्ष राजेन्द्र महतोले अहिलेको सत्ता गठबन्धन अप्राकृतिक रहेको र देशलाई लुट्न र पाप लुकाउनलाई बनाएको बताए। यो काण्डै काण्ड वाला सरकार हो। रुपन्देही ३ मा हुने चुनाव केवल चुनाव होइन ०८४ को चुनावमा हामी सकिने कि बाँच्ने त्यस्को टेष्ट रहेको बताए। अधिकार र पहिचानको लागि उत्पीडित र विभेदमा परेका जनता यो देशमा सधैं गुलाम रह्ने कि मालिक बन्ने त्यस्को परिक्षावाला चुनाव हुने बताए।

कार्यक्रममा बोल्दै जनता प्रगतिशील पार्टीका अध्यक्ष हृदयेश त्रिपाठीले देश हाम्रो भएपनि राज्यसत्ता हाम्रो हुन सकेन बताए। चुरे वन विनाश हुने खालको कानुन बनाए बिद्रोह हुने बताए। चुरेको विनाश भनेको सभ्यताको विनाश हो भने।

कार्यक्रममा बोल्दै नागरिक उन्मुक्ति पार्टीका संरक्षक रेशम चौधरीले मधेशीहरुले थारुलाई विश्वास गरेर गुन लगाएको बताए। त्यसकारण यसपालिको उपनिर्वाचन खेलाची नभएको बताए हामी जसरी पनि जित्नै पर्ने बताए।

कार्यक्रमा बोल्दै तमलोपाका अध्यक्ष वृषेश चन्द्र लालले यथाशीघ्र लाल आयोगको प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिनुपर्ने बताए।

कार्यक्रमा बोल्दै जसपा नेपालका महासचिव राम कुमार शर्माले मधेश जनबिद्रोहको कारण भुल्न नहुने बताए। हामी सबै उत्पीडित नमिलि हाम्रो मुक्ति सम्भव नहुने बताए ।

कार्यक्रममा बोल्दै लोसपाका नेता तथा प्रदेश मन्त्री सन्तोष पाण्डेले मोर्चाको साझा उम्मेदवारलाई जिताई छाड्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे।

संघीय लोकतान्त्रिक मोर्चाले देशभर आठ स्थानमा जनजागरण अभियान घोषणा गरेको छ।

राष्ट्रिय मुक्ति पार्टीले चयन गर्‍यो केन्द्रीय पदाधिकारी

काठमाडौं । पूर्वउपप्रधानमन्त्री राजेन्द्र महतो नेतृत्वको राष्ट्रिय मुक्ति पार्टी नेपालले केन्द्रीय पदाधिकार र केन्द्रीय निकायको पदाधिकारी एवं सदस्य चयन गरेको छ । राष्ट्रिय मुक्ति पार्टीका अध्यक्ष महतोले ३१ सदस्यीय केन्द्रीय पदाधिकारी र केन्द्रीय अनुशासन समिति, केन्द्रीय निर्वाचन समिति, केन्द्रीय लेखा परीक्षण समिति र केन्द्रीय विज्ञ समितिका अध्यक्ष एवं सदस्यहरु चयन गरेका छन् ।

केन्द्रीय पदाधिकारीहरुमा अध्यक्ष महतो, तीन वरिष्ठ उपाध्यक्षमा कमला कुमारी गुरुङ, रामनरेश राय यादव र सुमन सायमी रहेका छन् । यस्तै, उपाध्यक्षमा कौशल कुमार सिंह, डा.राजीव झा, राजेन्द्र प्रसाद पाठक र ओमप्रकाश यादव, महासचिवमा केशव कुमार झा, मिङमार तामाङ, रमेश योङहाङ, सन्तोष कुमार मेहता र अनिल महासेठ चयन भएका हुन् ।

यसैगरी, कोषाध्यक्षमा नरेन्द्र बज्राचार्य, प्रवक्ताद्वयमा रवीन्द्र कुमार श्रेष्ठ र रमण कुमार पाण्डेय चयन भएका छन् । त्यसैगरी, सात जना सहमहासचिव, एक सहकोषाध्यक्ष र सात सचिव चयन भएको अध्यक्ष महतोले विज्ञप्तिमार्फत जनाएका छन् ।

गठबन्धनले भ्रष्टाचारविरुद्ध देशव्यापी जनजागरण अभियान चलाउँदै

काठमाडौं । पूर्वगृह राज्यमन्त्री मो.रिजवान अन्सारी नेतृत्वको नेपाल सङ्घीय समाजवादी पार्टीको केन्द्रीय पदाधिकारी तथा काठमाडौं उपत्यकाका नेताहरूको संयुक्त बैठक बुधबार राजधानीस्थित पार्टी केन्द्रीय कार्यालय बुद्धनगरमा सम्पन्न भएको छ । बैठकले वर्तमान राजनीतिक अवस्थाबारे गहिरो समीक्षा गर्दै, देशमा व्याप्त भ्रष्टाचार, लुटतन्त्र, शोषण र बेथिति विरुद्ध पार्टीको स्पष्ट र दृढ धारणा सार्वजनिक गरेको छ ।

बैठकको अध्यक्षता पार्टीकी उपाध्यक्ष सीमा खानले गर्नुभएको थियो भने सञ्चालन महासचिव अनन्त राईले गर्नुभएको थियो। बैठकमा कोषाध्यक्ष ममताज अन्सारी, उपमहासचिवहरू जनक कार्की र सुरेन्द्र प्रधान, सचिव दिनेश पाख्रिन, उपत्यका इन्चार्ज चन्द्र तामाङ, विदेश विभाग प्रमुख ठाकुरचन्द्र गहतराज, साथै अन्य केन्द्रीय पदाधिकारी तथा उपत्यकाका नेताहरूको उल्लेखनीय उपस्थिति थियो।

बैठकले देशभर फैलिएको लुटतन्त्र, अनियमितता र सुशासनको अभावले आम नागरिकको जीवन अस्तव्यस्त भएको ठहर गर्दै, संघीय गणतान्त्रिक गठबन्धनको आव्हानमा संयुक्त जनजागरण अभियान लाई दृढताका साथ अघि बढाउने निर्णय गरेको छ। यस अभियानअन्तर्गत भदौ ७ गते महोत्तरीको जलेश्वर र भदौ २७ गते काठमाडौँमा भव्य अन्तरक्रिया तथा जनसभा आयोजना गरिने भएको छ ।

बैठकले यी कार्यक्रमहरूलाई भव्य र प्रभावकारी रूपमा सम्पन्न गर्न देशभरका सम्पूर्ण पार्टी पंक्तिलाई पूर्ण तयारीमा जुट्न निर्देशन दिएको छ। साथै काठमाडौं उपत्यकामा हुने कार्यक्रमको सफल आयोजनाका लागि महासचिव अनन्त राईको नेतृत्वमा १३ सदस्यीय तयारी समिति समेत गठन गरिएको छ। यो अभियान अन्याय, उत्पीडन र भ्रष्टाचारविरुद्ध जनताको आवाज बनेर उठ्ने नेताहरुले बताएका छन् । पार्टीले भदौ २७ गते काठमाडौँमा हुने 'उत्पीडित जनताको मुक्ति आन्दोलन तथा वर्तमान राजनीतिक अवस्था' विषयक विचार गोष्ठीमा देशभरका आम नागरिकलाई सक्रिय सहभागिता जनाउन हार्दिक अनुरोध गरेको छ ।

निलम्बित उपाध्यक्ष साह निष्काशित

काठमाडौं । डा.सीके राउत नेतृत्वको जनमत पार्टीका निलम्बित उपाध्यक्ष ई.दीपक कुमार साहलाई साधारण सदस्यसमेत नरहने गरी पार्टीबाट निष्काशन गरिएको छ । ई.साहलाई पार्टी हितविपरीत कार्य गरेको भन्दै जनमत पार्टीले ६ महिनाका लागि निलम्बन गरेको थियो ।

जनमतले उनलाई २०८१।११।२१ गते केन्द्रीय अनुशासन समितिबाट ११ बुँदे स्पष्टीकरण माग गरेको थियो । सो स्पष्टीकरणको जवाफ उनले फागुन २७ गते दिएका थिए । स्पष्टीकरण चित्त बुझ्दो नभएको र अनुशासन उल्लंघनको गतिविधि निरन्तर कायम नै राखेको भनेर २०८१।१२।१४ मा १४ बुँदे सुधारको सुझावसहित ६ महिनाका लागि पार्टीको सम्पूर्ण पदबाट निलम्बन गरिएको थियो ।

तत्पश्चात् पनि कुनै सुधार देखाउनुको साटो पार्टीको विधानविपरीत पार्टीविरोधी निरन्तर संलन रहेको भन्दै जनमत पार्टीले ई.साहलाई साधारण सदस्यसमेत नरहने गरी निष्काशन गरेको जनाइएको छ ।

गृहश्रमिकलाई औपचारिक श्रमिकका रूपमा कानुनी मान्यता दिने प्रक्रिया सुरु

काठमाडौं । नेपाल सरकारले पहिलोपटक गृहश्रमिकलाई औपचारिक श्रमिकका रूपमा कानुनी मान्यता दिने प्रक्रिया सुरु गरेको छ। श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षामन्त्री शरतसिंह भण्डारीको निर्देशनमा मन्त्रालयले आवश्यक कानुनी संशोधन प्रक्रिया अघि बढाएको हो।

मन्त्री भण्डारीले हालसम्म अनौपचारिक क्षेत्रमा रहेका गृहश्रमिकलाई औपचारिक श्रम प्रणालीमा ल्याउनु अत्यावश्यक रहेको धारणा व्यक्त गर्दै, त्यसअनुसार कानुनी आधार तयार गर्न प्रकृया थालिएको जानकारी दिए ।

मन्त्रालयका अनुसार यो प्रक्रिया अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठनको अभिसन्धी १८९ अनुसार अगाडि बढाइएको हो। नेपाल यस अभिसन्धीका पक्षधर भएको हुनाले गृहश्रमिकलाई कानुनी रुपमा मान्यता दिने व्यवस्था गर्न कानुन तयारी भइरहेको छ।

यद्यपि, श्रम ऐन २०७४ मा घरायसी श्रमिकसम्बन्धी विषय उल्लेख भए पनि समयसापेक्ष परिमार्जन आवश्यक ठहर गर्दै गृहश्रमिकको परिभाषा स्पष्ट गरी कानुनी रुपमा समेट्नेगरी ऐन संशोधन प्रक्रिया अगाडि बढाइएको मन्त्रालयले जनाएको छ। घरायसी श्रमिक र गृहश्रमिक फरक फरक बिषय भएको हुनाले कानुनी रुपमा प्रष्ट हुने गरी संशोधन गरी परिमार्जन गरिनेछ ।

यसै सन्दर्भमा, अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठनले

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

राहत प्याकेज बिना नै सुख्खा क्षेत्र घोषणा सरकारको हावादारी काम : प्रभु साह

कलैया । आम जनता पार्टी (आजपा)का अध्यक्ष एवं पूर्वमन्त्री प्रभु साहले सरकारले मधेशलाई विपद संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्ने तर राहत प्याकेजको कुनै योजना नल्याउनु सरकारको नालायकीपन भएको टिप्पणी गरेका छन् ।

बाराको कलैया स्थित उधोग बाणिज्य संघको सभाहलमा आजपाद्धारा आयोजित कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै आजपा अध्यक्ष साहले राहत प्याकेज बिना सुख्खाक्षेत्र घोषणाले पीडितलाई झन पीडित बनाएको बताए । मधेसमा जलसंकट देखिएपछि सरकारले मधेसका आठ जिल्लालाई विपद् संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरेको थियो । तर सरकारले अहिलेसम्म राहतको कुनै प्याकेज ल्याउन सकेको छैन् ।

'मधेसमा जलसंकटले सर्वसधारणदेखी किसानसम्म मर्कामा परेका छन्, समस्यामा छन् । सरकारले विपद् संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्नु त ठिकै हो । तर के सरकारको काम केवल संकटग्रस्त घोषणामात्रै हो ? के सरकारले पिडामा रहेका ति मान्छेका लागि कुनै राहतको प्याकेज ल्याउँनु हुँदैन

? राहत प्याकेजको कुनै योजना नल्याउनु सरकारको नालायकीपन हो,' आजपा अध्यक्ष साहले भने ।

तराई मधेसमा पानीको हाहाकार छ । जलसंकट भएर किसानदेखी सर्वसधारणसम्मका व्यक्तिहरु पीडामा रहेको बताउदै सरकारको जिम्मेवारी संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्नु मात्रै नभएको बताए । साहले पीडितलाई तत्काल राहत प्याकेज सहित दिर्घकालिन रुपमा पानीको समस्या समाधानमा सरकार लाग्नुपर्ने ध्यानाकर्षण गराएका छन् ।

मधेसमा जलसंकट देखिएपछि हेलिकप्टरमा सैयर गर्दै प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले पाँच सय डिपबोरिङ गाड्ने घोषणा गरेको तर हालसम्म एउटा पनि डिपबोरिङ नगाडिएको भन्दै उनको घोषणा हावादारी गफ मात्रै भएको टिप्पणी गरे ।

'प्रधानमन्त्रीजी हेलिकप्टरमा सैयर गर्दै आउनुभयो र पाँच सय डिप बोरिङ गाड्ने भन्नु भयो । म सोध्न चाहन्छु त्यो पाँच सय डिप बोरिङ कहाँ छ ? कहिले गाड्ने हो ? यस्तो हावादारी गफ गरेर जनताको भावनासंग खेलवाड गर्न पाइन्छ ?,' आजपा अध्यक्ष साहले प्रश्न गरे ।

प्रधानमन्त्री ओलीले मधेसका जिल्लामा पाँच सय डिपबोरिङ गाडने आश्वासन दिएपनि तीन हप्ताभन्दा बढी समय बित्दा समेत सर्वसधारणले डिपबोरिङ पाउँन सकेका छैनन् ।

'प्रधानमन्त्रीजी तपाईको सुख्खाक्षेत्र घोषाण के भयो ? तपाईले मधेसमा पाँच सय डिपबोरिङ गाडछु भन्नुभएको थियो । तर आज ती हप्ता हुँदा समेत त्यो डिपबोरिङ कहाँ-कहाँ गाडनुभयो ? डिपबोरिङ बारेमा तपाईकै सरकारी निकायलाई थाहा छैन । न सिचाइलाई थाहा छ, न त खानेपानी मन्त्रालयलाई थाहा छ,' साहले भनिन्, 'न योजना छ, न बजेट छुट्याउनुभएको छ । मधेसी जनतासंग यस्तो भद्धा मजाक किन ? तपाई त विदेशबाट महंगो मिनिरल वाटर मगाएर खानुहुन्छ । तर मधेसका जनताले साधारण पानी नपाएर तडपाउने काम किन गर्नुहुन्छ ?'

आश्वासन नभई पीडित जनतालाई राहत प्याकज दिन उनले माग गरेका छन् । अहिले मधेसमा खानेपानी नपाएर जनता मारमा परेका छन् । चापाकल सुकेको छ, इनार सुकेको छ तर पनि सरकारले यस्तो गम्भिर बिषयमा ध्यान नदिइ जनताको भावनासंग खेलवाड गरिरहेको उनले बताए ।

सरकारले मधेश प्रदेशमा जलसंकट देखिएपछि मधेशका आठ जिल्लालाई विपद्

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

सम्पादकीय

साझापनाको अनुभूति कसरी गर्ने ?

तराई/मधेशमा वर्षेनी बाढी र डुबानको समस्या हुन्छ, आगलागी, शीतलहर, खडेरीका कारण मधेशमा अर्बौं खर्बौंको क्षति हुनुका साथै मानवीय क्षति समेत हुँदै आएको छ । यसको तथ्यांक नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायसँग नै छ । तर, यसको दीर्घकालीन समाधान, रोकथाम वा सचेतनाका लागि सरकारको उपस्थिति सांकेतिकरुपमा मात्र देखिन्छ । वर्षेनी जनधनको क्षति हुँदा पनि सरकारले पहल नथाल्नुलाई मधेशी जनताले राज्यको अनुभूति कसरी गर्ने ?

नेपालमा २०७२ सालमा विनाशकारी भूकम्प गइसकेपछि राहत र उद्धार जुनरूपमा गऱ्यो त्यो किसिमको अपनत्व मधेशमा विपतिहरू आउँदा मधेशका जनताले महसुस गर्न पाएका छैनन् । भूकम्पपीडितहरूका लागि सरकारले विभिन्न किसिमका प्राधिकरणहरू बनायो, पुनर्निर्माणका लागि लगानी गऱ्यो, जीवनयापनका लागि विभिन्न किसिमका साधन र स्रोतसमेत उपलब्ध गरायो । तर, त्यहीं मधेशमा वर्षेनी ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति हुँदा राज्यको अनुभूति हुन सकेको छैन । मधेशका जनताले राज्यप्रति अपनत्व किन महसुस गर्न सकेन भन्ने कुराको यो एउटा सानो उदाहरण हो ।

नेपालको संविधानमा समानुपातिक समावेशिताको आधारमा राज्यका हरेक निकायमा प्रतिनिधित्व हुने भनिएको छ । यसको मलतब राज्यको साधन स्रोतको पहुँचबाट वञ्चित रहेका वर्ग समुदायलाई अवसर प्रदान गर्ने हो । अहिलेको सरकारले गर्ने गरेका नियुक्तिहरूलाई अध्ययन गर्ने हो भने एकल जातीय मानसिकताबाट बाहिर निस्कन नसकेको आरोप लागिरहेको छ ।

अर्कोतर्फ सरकारका नियुक्तिहरू समावेशी छैन । केपी शर्मा ओली नेतृत्वको सरकार गठन भएदेखि हालसम्मको नियुक्ति हेर्ने भने मधेशी समुदायको प्रतिनिधित्व सांकेतिकरूपमा मात्रै देखिएको छ । विभिन्न बहाना वा कानूनी अड्चन देखाएर समावेशी राज्यको निर्माण हुन दिइरहेको छैन । राजदूत नियुक्ति, संवैधानिक तथा राजनीतिक नियुक्ति लगायत कुनै पनि नियुक्ति समावेशी आधारमा छैन । यदि राज्यका अंगहरूमा कुनै जुन समुदायका अनुहार देखिँदैन भने कसरी साझापनाको अनुभूति हुनसक्छ । यदि सक्षम छैन भने यसका दोषी को हुन् ? राज्यले किन आफ्ना नागरिकलाई समक्ष बनाउन सकेन ? यो कमजोरी राज्यको हो । यो कमजोरीलाई सुधार्न राज्यले पहल गरेको देखिँदैन ।

यदि नेपाललाई साझा, समृद्धि र सुन्दर बनाउने हो भने यी कमीकमजोरीहरू बेलैमा सच्याउन आवश्यक छ । मधेशी जनताले राज्यप्रतिको अपनत्व कसरी गर्न सक्छन् भन्नेतिर राज्यसत्ताले विचार पुऱ्याउनुपर्छ । अखण्ड नेपालको चाहना र विभेदको निरन्तरता सँगसँगै हिंड्न सक्दैन । तसर्थ, साझा र सुन्दर नेपाल बनाउन, समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको सपना साकार पार्न समभाव र समान अनुभूति हुने वातावरण निर्माण गर्नुबाहेक विकल्प छैन ।

मधेश आश्रित दलमा पनि अतिवादी सोच, चिन्तन र प्रवृत्ति हावी भएको छ । उनीहरूलाई मधेशी सोच, चिन्तन र विचारभन्दा अरू केही चाहिँदैन । उनीहरूमा एक ठाउँमा उभिने र मिलेर संघर्ष गर्ने आँट, साहस र त्यसखाले उच्च विचार छैन । संघीयता पक्षधरहरूसँग मिलेर अगाडि बढ्न र हातेमालो गरी विजय हासिल गर्ने परिणाम ल्याउन पनि डराउँछन् । उनीहरूले निषेधको राजनीति मात्र बुझ्ने गरेका छन् । प्रयोग र उपयोग गर्ने विचारदेखि डराउँछन् । कुनै मजबुत अडान छैन । यस्तो खालको खोक्रे राजनीतिक चिन्तन मधेशी नेता तथा कार्यकर्ताले त्याग्नुपर्छ ।

अर्थतन्त्रको मेरुदण्डः उद्योगबिना सम्भव छैन

रमेश कुमार बोहोरा

आज नेपालले भोगिरहेको प्रमुख चुनौतीमध्ये रोजगारी अभाव सबैभन्दा गहिरो समस्या बनिसकेको छ । प्रत्येक वर्ष हजारौं युवाशक्ति विदेशिने क्रम बढ्दो छ तर त्यसको मूल कारणमा सरकारको योजनाविहीन नीति, उद्योगविहीन आर्थिक ढाँचा र स्थानीय रोजगारी सिर्जनाको प्रति उदासीनता स्पष्ट देखिन्छ । नेपालजस्तो कृषिप्रधान देशमा समेत उत्पादनमूलक उद्योगहरू स्थापनामा राज्यको कमजोरी देखिएको छ । विगत दुई दशकको तथ्यांक हेर्दा स्पष्ट हुन्छ सरकारले उद्योगलाई प्राथमिकता दिएको छैन र यही कारणले देशको समग्र विकास र आर्थिक आत्मनिर्भरता सपनाजस्तै बनेको छ ।

वास्तविकता के हो भने हाम्रो देश नेपालमा रोजगारीको पर्याय बनेको छ वैदेशिक श्रम बेरोजगारीको यस्तो भयानक अवस्थाबाट देश गुज्रिरहेका बेला सरकारले यसको समाधान खोज्ने गम्भीर प्रयास गरेको देखिँदैन । सन् २०२५ को प्रारम्भसम्म आएको उद्योग विभागको विवरणअनुसार बागमती प्रदेशमा मात्रै करिब ४९३ उद्योग दर्ता भएका छन् तर अन्य प्रदेशहरूमा त्यसको तुलनामा अत्यन्तै न्यून संख्या छ कोसी, मधेस र गण्डकी प्रदेशमा मात्र १९-१९ लुम्बिनीमा २५ र सुदूरपश्चिममा जम्मा ६ उद्योग दर्ता भएका छन् । यस्तो तथ्यांकले स्पष्ट देखाउँछ कि सरकारको ध्यान समान क्षेत्रीय विकासमा छैन । उद्योग स्थापनामा राज्यको राजनीतिक इच्छाशक्ति नहुँदा देश आन्तरिक रोजगारी सिर्जनाबाट टाढिँदै गएको छ । नेपालका अधिकांश उद्योगहरू राजधानी केन्द्रित छन् । त्यसमा पनि उत्पादन होइन आयातमा आधारित थोक डिलरहरू, प्याकेजिङ उद्योग वा परिष्कृत वस्तुका सीमित कारोबार मात्रै छन् । बाँकी क्षेत्रहरूमा चाहिँ उद्योगको नाममा काम चलाउ प्रयास मात्रै छन् । सरकारले "स्वदेशमै रोजगारी सिर्जना गर्ने" भनेर बारम्बार घोषणा गर्ने गरे पनि त्यसको कार्यान्वयनमा शून्यता देखिन्छ । उदाहरणका लागि नेपालमै एक दशकभन्दा बढी समयदेखि घोषणा गरिएको मल कारखानाको योजना अहिलेसम्म कार्यान्वयनमा आएको छैन । किसानहरू वर्षेनी मलको अभावमा सास्ती भोगिरहेका छन् तर सरकारले भने उही आश्वासन दोहोऱ्याउने काममात्र गर्दै आएको छ ।

हाम्रो कृषिप्रधान देशमा उद्योगको विकासले अर्थतन्त्रलाई मात्र होइन रोजगारी सृजनालाई समेत बल पुऱ्याउँछ । चामल, तोरी, गहुँ, सुर्ती, तरकारी, फलफूल यी सबैका उद्योगहरू निर्माण गर्न सकिने देशको क्षमता हुँदाहुँदै पनि त्यसमा लगानी र नीतिगत प्रोत्साहनको खडेरी देखिन्छ । कृषिमा आधारित उद्योग स्थापना गरेर स्थानीय कच्चा पदार्थलाई प्रयोग गर्दै उत्पादनमा रूपान्तरण गर्ने रणनीति अपनाइएको भए हामीले करोडौं रकम खर्च गरेर छिमेकी राष्ट्र भारत र चीनजस्ता मुलुकबाट आयात गर्नुपर्ने अवस्था रहने थिएन । सरकारी नेतृत्वले अझै पनि उत्पादनभन्दा आयातमुखी आर्थिक ढाँचालाई निरन्तरता दिएको छ । अर्को पक्षमा हेर्दा सरकारी तन्त्रको ढिलासुस्ती र कर नीति उद्योगहरूका लागि बाधक बनेको छ । हाल सञ्चालनमा रहेका उद्योगहरूले स्थानीय, प्रदेश र संघ तीनवटै सरकारबाट कर तिर्नुपर्ने स्थिति रहेको छ जसले उद्योगीहरूलाई झनै हतोत्साहित बनाएको छ । स्पष्ट कर नीति अभाव, झन्झटिलो प्रक्रिया, अनावश्यक जाँच पास प्रणाली, आयात निर्यातको पेचिलो अनुमति प्रक्रिया यी सबैले औद्योगिक वातावरणलाई असहज बनाएको छ । उद्योगको वृद्धिमा सघाउने राज्य नीतिहरू अझै पनि अस्पष्ट छन् । अहिले नेपालमा उत्पादन हुने मुख्य वस्तुहरू चिनी, चामल, इँटा, सिमेन्ट, चप्पल, जुटका सामान प्रति बजारमा माग छ तर ती उद्योगको उत्पादन क्षमतामा गिरावट आएको देखिन्छ । यो गिरावटको मूल कारण भनेकै कच्चा पदार्थको आयातमा निर्भरता, ऊर्जा संकट, पूर्वाधार अभाव र बजार व्यवस्थापनको कमजोरी हो । खासगरी ऊर्जा संकट नेपालका अधिकांश उद्योगको मर्ममा परेको चोट हो । नियमित विद्युत आपूर्ति नभएको, सौर्य तथा वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धनमा सरकार गम्भीर नदेखिएको र पूर्वाधार (सडक, यातायात, भन्सार सहजता) को अभावले उद्योगहरू धराशायी बन्दै गएका छन् ।

नेपाल सरकारले औद्योगिक व्यवसाय ऐन २०७६ लागू गरेको भए पनि त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन नगर्दा यसको प्रभाव सीमित बनेको छ । उद्योगमैत्री वातावरण निर्माण गर्ने भनिएको कानुनलाई व्यावहारिक जीवनमा रुपान्तरण गर्न सरकार असफल देखिएको छ । ऐन बनाउनु मात्र पर्याप्त होइन त्यसको कार्यनयनमा इच्छाशक्ति, प्रशासनिक दक्षता र लगानीमैत्री संरचना आवश्यक पर्छ । विडम्बना हाम्रो देश नेपालमा नीति बनाउने र त्यसलाई लत्याउने परम्परा नै विकास भएको देखिन्छ ।

यसै सन्दर्भमा एक महत्वपूर्ण प्रश्न उठ्छ के सरकार वास्तवमै उद्योगको विकास चाहन्छ ? यदि चाहन्छ भने किन प्रत्येक वर्ष सरकारले आफ्नो नीति तथा कार्यक्रम र बजेट वक्तव्यमा उद्योग स्थापना सम्बन्धी लक्ष्य तोक्दैन ? किन प्रदेशस्तरीय पूर्वाधार योजनाहरूमा उत्पादनमूलक क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिइँदैन ? किन ऋण लिन चाहने साना उद्योगीहरू साखमा समस्या भएर बिचौलियाको सहारामा जानुपर्ने स्थिति आउँछ ? यी प्रश्नहरू सरकारी गम्भीरताको परीक्षण गर्ने कसौटी हुन् । दुर्भाग्यवश यी प्रश्नहरूको उत्तर पत्तो छैन । उद्योगको विकाससँगै राज्यले कृषि, सेवा, पर्यटन, ऊर्जा र पूर्वाधारमा समेत गुणात्मक सुधार ल्याउन सक्छ । उदाहरणका लागि साना किसानहरूलाई उत्पादनपछि उत्पादित वस्तु बिक्रीका लागि बजार र मूल्य सुनिश्चित गर्न सक्ने उद्योगिक संयन्त्र बनाइयो भने कृषिमा युवाको आकर्षण बढ्न सक्छ । आज लाखौं रोपनी जमिन बाँझो छ किनभने किसानलाई न मल छ न औजार न प्रविधि न त मूल्यको निश्चितता त्यसमा आधारित कृषिजन्य उद्योग नहुनु कृषि क्षेत्रको अवमूल्यनको मूल कारण हो ।

नेपालमा श्रमको सम्मान गर्ने परिपाटी कमजोर रहेको तथ्य पनि स्वीकार गर्नैपर्छ । यही मानसिकता प्रवृत्तिका कारण युवाहरूले कृषि, निर्माण, सेवा जस्ता क्षेत्रमा काम गर्न चाहँदैनन् । कामको आधारमा हैसियत तोक्ने समाजिक दृष्टिकोणले उत्पादनमुखी श्रमको अवमूल्यन गरेको छ । पश्चिमी देशहरूमा जस्तो "सजिलो अप्ठ्यारो होइन काम काम हो" भन्ने भावना नेपालमा विकास हुन नसक्दा पनि उद्योगहरू जनशक्ति अभावले चल्न नसकेको अवस्था देखिन्छ ।

यो समस्याको समाधान भनेको लामो अवधिको योजनाबद्ध दृष्टिकोणबाट आउन सक्छ । राज्यले प्रदेशगत रूपमा प्रत्येक वर्ष कम्तीमा एक ठूला उद्योग स्थापना गर्ने नीति लिने हो भने एक वर्षमा ७ वटा प्रमुख उद्योग स्थापना गर्न सकिन्छ । यस्ता उद्योगले सयौं श्रमिकलाई प्रत्यक्ष रोजगारी दिनेछन् भने अप्रत्यक्ष रूपमा हजारौंलाई रोजगारी दिने छन् । उद्योगको विकासले व्यापार घाटा घटाउने मात्र होइन निर्यात प्रवर्द्धनमा समेत टेवा पुग्छ । आज नेपालमा २ खर्बभन्दा बढीको वार्षिक व्यापार घाटा रहेको छ । कृषि आधारित उद्योग स्थापना गरियो भने मात्रै यो घाटालाई न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ ।

अर्को महत्वपूर्ण पक्ष उद्योगमा लगानी गर्न चाहनेहरूका लागि वातावरण बनाउन सरकार पूर्णरूपमा चुकिरहेको छ । लगानीमैत्री संरचना भनेको न त केवल नीतिमा उल्लेख हुनु हो न त बोर्ड गठन गर्नु मात्र हो त्यसको व्यवहारिक कार्यान्वयन हुनुपर्छ । उद्योगीले सहज ऋण पाउनुपर्छ, प्राविधिक सहयोग पाउनुपर्छ, कर छुट वा अनुदान पाउनुपर्छ । तर हाम्रो देश नेपालमा उद्योग स्थापना गर्न खोज्नेले पहिला डोजर किन्ने होइन भ्रष्टाचार हटाउने उपाय खोज्नुपर्छ भन्ने ठट्टा गर्नु पर्ने अवस्था छ ।

अन्ततः प्रश्न उठ्छ के नेपाल सरकार उद्योग स्थापना र विकासप्रति गम्भीर छ ? जवाफ अहिलेको अवस्थालाई हेर्दा छैन भन्नैपर्छ । राजनीतिक अस्थिरता, स्पष्ट नीति अभाव, कार्यान्वयनमा कमजोरी, प्रशासनिक ढिलासुस्ती र भ्रष्टाचार यी सबैले उद्योग स्थापनाको सपना अधुरै बनाइरहेका छन् । युवाहरू देशभित्र काम गर्न चाहन्छन् तर अवसर छैन उद्योग सञ्चालनमा रहेका समस्या समाधान नगरी नयाँ उद्योग स्थापना कसरी सम्भव होला ?

> राज्यले प्रदेशगत रूपमा प्रत्येक वर्ष कम्तीमा एक ठूला उद्योग स्थापना गर्ने नीति लिने हो भने एक वर्षमा ७ वटा प्रमुख उद्योग स्थापना गर्न सकिन्छ । यस्ता उद्योगले सयौं श्रमिकलाई प्रत्यक्ष रोजगारी दिनेछन् भने अप्रत्यक्ष रूपमा हजारौंलाई रोजगारी दिने छन् । उद्योगको विकासले व्यापार घाटा घटाउने मात्र होइन निर्यात प्रवर्द्धनमा समेत टेवा पुग्छ ।

यदि राज्यले विकासमा साँच्चिकै चासो राख्ने हो भने पहिलो प्राथमिकता स्वरूप हरेक वर्ष एक ठूला उद्योग स्थापना गर्ने नीति लिई त्यसमा संसाधन केन्द्रित गर्नुपर्छ । त्यसका लागि प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन, पूर्वाधार निर्माण, वैदेशिक लगानी भित्र्याउने वातावरण, श्रम सम्मान गर्ने शिक्षा र भ्रष्टाचार विरुद्धको कठोर नीति लागू गर्नुपर्छ । हाम्रो देश नेपालमा बेरोजगारी हटाउन, आर्थिक विकास गर्न, वैदेशिक रोजगार विस्थापन गर्न र व्यापार घाटा न्यूनीकरण गर्न चाहिने एउटै माध्यम हो उद्योगको विकास राज्यले ढिलासुस्ती, अनिश्चितता र आश्वासनको राजनीति बन्द गरेर योजनाबद्ध, प्रभावकारी, पारदर्शी र इमान्दार कार्यशैलीमा प्रवेश गरेमात्र यो सम्भव छ । आज होइन भने भोलिको पुस्ताले राज्यको अकर्मण्यता झनै गम्भीर मूल्य चुकाउनुपर्नेछ ।

(लेखक :- बोहोरा अर्थ सवाल साप्ताहिकका सम्पादक तथा नेपाल पत्रकार महासंघ काठमाडौं शाखाका सचिव हुनुहुन्छ ।)

समाजवादको नेपाली बाटोः सङ्घीय समाजवाद

(जसपाको सङ्घीय परिषदको प्रथम बैठकद्वारा पारित पार्टी नीति तथा कार्यक्रमसम्बन्धी राजनीतिक प्रस्ताव)

- विदेशी वस्तुहरूको अनुचित प्रतिस्पर्धाबाट स्वदेशी वस्तुहरूलाई संरक्षण गर्ने ।
- एकाधिकार, अल्पाधिकार, मिसावट, महङ्गी, कृत्रिम अभाव, कालाबजारी जस्ता बिकृतिहरूको नियन्त्रण गर्न सरकारी उपाय, बजार संयन्त्र र सजग उपभोक्ताहरूको सहकार्य र समभ्रूदारीको नीति लिने ।
- दैनिक उपभोग्य वस्तुहरूमा हुने सङ्कटलाई अन्त्य गर्न आपूर्तिको ठोस व्यवस्था गर्ने । कार्टेलिङ्ग र सिन्डीकेट प्रणालीलाई निर्मूल गर्ने ।
- जनताको दैनिक जीवनलाई सहज बनाउन इभि, विद्युतीय चुल्हो आदिको प्रयागलाई प्रोत्साहित गर्ने तथा पेट्रोलियम तथा ग्याँसको उत्खननलाई कार्यरूप दिने ।
- हिमाली भेगका जनताको अत्यावश्यकीय वस्तुहरूको आपूर्तिमा रहेको समस्यालाई ध्यानमा राखी उत्तरी सीमाको थप व्यापारिक नाकाहरू खोल्ने ।

८.३.४ पर्यटन

- नेपाललाई पर्यटकीय दृष्टिले अन्तर्राष्ट्रिय गन्तव्य केन्द्रको रूपमा विकसित गर्दै यस क्षेत्रलाई रोजगारी र विदेशी मुद्रा आर्जनको स्रोतको रूपमा विकास गर्ने ।
- नेपाललाई पर्यटकीय अन्तर्राष्ट्रिय गन्तब्यस्थलको रूपमा विकसित गर्न विमानस्थल, हवाई उड्ययन, हिमाली लोकमार्ग जस्ता पूर्वाधारको विकास गर्ने, स्मार्ट पर्यटनको मान्यताअनुरूप पर्यटकीय क्षेत्रका होटल, ट्राभल एजेन्सी, ट्रेकिङ एजेन्सीलगायतका सेवा प्रदायकहरूको विकास तथा गुणस्तर व्यवस्थित गर्ने ।
- साँस्कृतिक, जैविक एवम् भौगोलिक विविधतालाई पर्यटनको मुख्य क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने, राष्ट्रिय निकुञ्ज र आरक्ष क्षेत्रको उचित व्यवस्थापन गर्ने र हरित पर्यटनको विकास गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- लोकप्रिय पदमार्ग र सांस्कृतिक स्थलहरूमा भिड व्यवस्थापन गर्न एआई प्रयोग गर्ने । एआई च्याटबोटमार्फत रियल टाइम भर्चुअल रियलिटी (VR), जसमा संसार भरिकाले लाइभ हेर्न सकिने र अग्मेन्टेड रियलिटी (AR), डिजिटल साधनहरू थप गरेर हेर्न सकिने गरी याात्राका सिफारिसहरू गर्न मिल्ने बनाउने र विश्वभरका दर्शकलाई आकर्षित गर्ने ।
- युरोपेली, चिनियाँ र भारतीयलगायत विश्वभरिकै पर्यटकहरूलाई आकर्षित गर्न एआईको सहयोगमा भर्च्युयल पर्यटन पोर्टल विकास गरी भाषा अनुवाद, गाइड, ट्राभल असिस्टेन्ट आदि उपलब्ध गराउने । पर्यटन क्षेत्रका श्रमिकहरूका लागि प्रविधि र भाषा तालिम दिने ।
- पर्यटकहरूको आगमनमा डिजिटल आइडि नंवरका साथै स्मार्ट प्रवेश र बर्हिगमनको व्यवस्था गर्ने ।
- इको टुरिज्म, समुदायमा आधारित पर्यटन र पहिचानजन्य साँस्कृतिक परम्पराहरूलाई पर्यटन व्यवसायसँग आवद्ध गर्ने, होमस्टेलाई प्रोत्साहित गर्ने तथा जीर्ण अवस्थामा रहेका पुरातात्विक तथा पर्यटकीय स्थलहरूको जीर्णोद्धार गर्नुका साथै आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरी पर्यटन क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न गुरु योजना बनाई काम सुरु गर्ने ।
- साहसिक पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य, सभा सम्मेलन र खेलकुदलाई पर्यटनको क्षेत्र बनाउन ठोस योजनाका साथ काम शुरू गर्ने ।
- देशका प्रमुख धार्मिकस्थलहरूलाई पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास गर्ने तथा नेपाः उपत्यकालगायत देशका विभिन्न भागमा अवस्थित साँस्कृतिक सम्पदासहितका प्राचीन वस्तीहरूलाई नमूना सम्पदा शहरको रूपमा विकास गर्ने ।
- पर्यटन व्यवसायका लागि दक्ष जनशक्ति निर्माण गर्ने । नीजि क्षेत्र तथा विदेशी लगानीलाई आकर्षित गर्ने ।
- हिमतालहरू फुट्ने सम्भावीत स्थल पहिचान गर्ने र प्रभावित हुने ठाउँहरूमा सूचना केन्द्र स्थापित गर्ने ।

८.३.५ प्राकृतिक स्रोत तथा वन व्यवस्थापन

- नेपालका सबै प्राकृतिक स्रोत साधनहरू, जल, जमिन, जङ्गल, जडिबुटी र खनिजहरू नेपाल र नेपालीको सार्वजनिक हितमा प्रयोग गर्ने । पर्यावरणमा समस्या उत्पन्न हुने गरी मुनाफाका लागि प्राकृतिक स्रोत साधनको दोहन हुन नदिने ।
- जलवायु परिवर्तनले उत्पन्न गरेको जोखिम न्यूनीकरण गर्न र वातावरण संरक्षण गर्न हरित अर्थतन्त्रको विकासमा जोड दिने । जनताको पर्यावरणीय अधिकार तथा जैविक विविधता संरक्षण गर्ने ।
- प्राकृतिक स्रोत साधनको दीगो उपयोगका लागि नेपालका सम्पदामा नेपालको प्याटेण्ट राइट्स कायम गर्ने ।
- ठूला नदीहरूको प्रयोगमा बहुउद्देश्यीय र एकिकृत विकासको नीति लागू गर्ने । विद्युत, सिँचाइ, खानेपानी, माच्छा पालन, पर्यटकीय उपयोग, जलमार्ग, नदी नियन्त्रण र पर्यावरणीय सन्तुलनको कामलाई एकिकृतरूपमा अगाडि बढाउने ।
- सरकारी, सामुदायिक तथा निजी वनसँग सम्बन्धित नीतिमा सुधार गरी वन सम्पदाको व्यवसायिक विकास र उपयोग गर्ने ।
- कुनै पनि परियोजना सञ्चालन गर्दा आइएलओ अभिसन्धि १६९ अनुसार जनतालाई पूर्व सुसूचित मञ्जुरीको हक प्रदान गर्नुका साथै परम्परागत पेसा वा व्यवसायमा आश्रित व्यक्ति, परिवार वा आदिवासी समुदायको जीविकोपार्जन र जीवनशैलीमा आँच नपुग्ने वा विस्थापित नहुने गरी व्यवस्था मिलाउने ।
- तराई / मधेसलाई मरुभूमिकरण हुन नदिन चुरे र शिवालिक पर्वत श्रृंखलाको संरक्षण गर्ने । नाफा कमाउने उद्धेश्यले गरिने चुरे क्षेत्रको उत्खनन कार्यमा रोक लगाउने ।
- उद्योग, कलकारखाना र विकास पूर्वाधार निर्माण गर्दा वातावरणमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी बन क्षेत्रको उपयोगको व्यवस्था गर्ने । ठूला नदीको बहुउद्देश्यीय प्रयोग र एकिकृत विकासको नीति लागू गर्ने र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (इआइए) को आधारमा कार्यान्वयन गर्ने ।
- हरित गृह ग्यास उत्सर्जनका कारण पृथ्वीमा बढ्दो तापमान तथा जलवायु परिवर्तनले जनताको जीवनमा पर्ने असर र जोखिमहरूलाई कम गर्न अनुकूलन र न्यूनीकरणको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । बैकल्पिक ऊर्जाको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिने । हरित हाइड्रोजन (ऊर्जा)को उत्पादन गर्ने ।
- बढ्दो पृथ्वीको तापमान तथा जलवायु परिवर्तनका मुद्दालाई अन्तर्राष्ट्रियकरण गर्ने, जलवायु सङ्कटले हिमाली देशहरूमा उत्पन्न गरेको जोखिमबारे विश्वव्यापीरूपमा संवेदनशीलता जगाउने र सरोकारवाला मुलुकहरूको सञ्जाल निर्माणको पहल गरी आवश्यकतानुसार नेतृत्व लिने ।
- जलवायु परिवर्तनसँग सम्वद्ध विश्व सम्झौताहरूले ल्याएका अवसरहरु हरित जलवायु कोष, नोक्सानी क्षतिपुर्ति कोषजस्ता वित्तिय कोषहरूको रकम प्राप्त गर्न कुटनीतिक पहल गर्ने र वन संरक्षण, हरित ऊर्जा प्रवर्धन र हरित ग्यास उत्सर्जनमार्फत कार्बन क्रेडिट व्यापारलाई आम्दानीको स्रोत बनाउने ।
- विनाशकारी भूकम्प, वाढी, पहिरो, डुवान, भूक्षय, डढेलो, उष्णवायु, आँधी, तुफान, चक्रवात, अतिवृष्टि, अनावृष्टि, हिमपहिरो, सुख्खा जस्ता प्राकृतिक विपदबाट हुने जनधनको नोक्सानी कम गर्नका लागि एआईको प्रयोगका साथै डिजिटल प्रविधिमा आधारित विपद पूर्वसूचना प्रणाली विकास गर्ने, आवश्यकतानुसार वस्ती स्थानान्तरण गर्ने र एकीकृत वस्ती निर्माण गर्ने ।

८.४ पूर्वाधार विकास क्षेत्र

८.४.१ जलस्रोत तथा ऊर्जा व्यवस्थापन

- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास देशको स्थायित्व, विकास र समृद्धिको भरपर्दो, महत्त्वपूर्ण र दिगो आधार भएकाले ऊर्जाको विकासलाई राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त उद्योगका रूपमा विकास गर्ने । त्यसका लागि राष्ट्रिय सहमतिका आधारमा एकीकृत राष्ट्रिय योजना र कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।
- जल तथा प्राकृतिक स्रोतको दीगो उपयोग र ऊर्जा विकासमा प्राथमिकता दिंदै नविकरणीय ऊर्जामा आन्तरिक तथा विदेशी लगानी आकर्षित गर्ने । उत्पादनका केन्द्र तथा औद्योगिक क्षेत्रहरूमा चौबिसै घण्टा गुणस्तरीय विद्युत उपलब्ध गराउने ।
- ऊर्जा क्षेत्रमा ठूला परियोजनाहरूको विकासका लागि अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रसँग सहकार्य गर्ने र जलासययुक्त आयोजनाहरूको विकासमा जोड दिने । जलासययुक्त आयोजनाहरूको विकासलाई प्रोत्साहित गर्न सरकारले निश्चित अवधीसम्म कर छुटको सुविधा दिने । त्यस्ता आयोजनाहरूमा नेपालको हितलाई सर्वोपरि राख्दै विदेशी लगानी आकर्षित गर्ने ।
- जलविद्युत आयोजनाहरू निर्माणमा तीव्रता दिंदै सीमापार ऊर्जा व्यापारका लागि छिमेकी मुलुकहरूसँग द्विपक्षीय र बहुपक्षीय कुटनीतिक पहल अगाडि बढाउने । ऊर्जा आपूर्ति, माग, भण्डारण र वितरणलाई स्वचालन हुने गरी उच्च क्षमताको स्मार्ट ग्रिडमार्फत ऊर्जा निर्यात गर्ने ।
- मझौला तथा साना जलविद्युत आयोजनाहरूका साथै हरित हाइड्रोजन, सौर्य, आणविक, वास्प/वायु आदि वैकल्पिक ऊर्जा उत्पादनमा प्रदेश र स्थानीय तहसँग सहकार्य गर्ने । नेपालमा प्रचुर मात्रामा पाइने पानीबाट इलेक्ट्रोलाइसिस प्रविधिबाट हरित हाइड्रोजन (ऊर्जा)को विकास गरी निर्यात गर्ने ।
- ऊर्जाको माग र मौसम अनुसार उत्पादन अनुकूल गर्ने एआईमा आधारित ऊर्जा पूर्वानुमान प्रणाली विकास गर्ने । ग्रामीण विद्युतीकरणका लागि साना ठूला जलविद्युत आयोजना र सौर्य माइक्रोग्रिड व्यवस्थित गर्ने ।
- देशभर ऊर्जा आपूर्तिलाई दिगो, सुरक्षित र कुशल बनाउन एआई जडित स्मार्ट ग्रिड ट्रान्समिसन प्रणालीविस्तार गर्ने ।
- गरिवीको रेखामुनी रहेका जनतालाई घरेलु खपतमा निशुल्क ऊर्जा सुविधा दिने ।
- ऊर्जा विकासका लागि सार्वजनिक, सहकारी र नीजि क्षेत्रको सहकार्यलाई प्रोत्साहित गर्नुका साथै स्थानीय जनताको शेयर/लगानीलाई उच्च प्राथमिकता दिने । देशभित्र नागरिक लगानी कोष, कर्मचारी सञ्चय कोष, बिमा कम्पनी आदिमा रहेको कोषलाई विद्युत उत्पादनमा लगाउन प्रेरित गर्ने ।
- नदीप्रणालीमा आधारित उत्तर दक्षिण लोकमार्गहरूमा मध्यम क्षमताको तथा तराई/मधेसको पूर्व पश्चिम लोकमार्ग, हुलाकी लोकमार्ग र मध्य पहाडको पुस्पलाल लोकमार्गमा उच्च क्षमताको विद्युत प्रसारण लाईन जडान गर्ने । सहर बजारमा सम्पूर्ण विद्युत प्रसारण लाइन भूमिगतरूपमा जडान गर्ने ।

८.४.२ यातायात

- देशको स्रोत-साधनहरूको अधिकतम उपयोग तथा उत्पादन बृद्धि गर्न राज्यले यातायात पूर्वाधारको दीगो एवम् गुणस्तरीय विकासमा जोड दिने ।
- यातायात क्षेत्रको एकीकृत विकासका लागि स्थल, जल, हवाई, रेल र केवुल कार सेवाको एकीकृत योजना निर्माण गरी सार्वजनिक यातायात सेवालाई सुदृढ र व्यवस्थित गर्ने । सडकहरूको गुणस्तर बृद्धि गरी यातायात व्यवस्थालाई दुरुस्त राख्ने ।
- वर्तमान पूर्वपश्चिम लोकमार्गहरू र उत्तर दक्षिणका कोरिडर तथा व्यापारिक मार्गहरू प्राथमिकताका साथ निर्माण, मर्मत सम्भार तथा आवश्यकतानुसार लेन विस्तार गर्ने । देशको पश्चिमी भेगमा पनि भारत-चीन जोड्ने उत्तर दक्षिण कोरिडर मार्गहरू निर्माण गर्ने । हिमाली लोकमार्गको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने ।
- नदी किनारका उपत्यका र नजिकमा पुराना वस्तीहरूलाई आधुनिक सहरको रूपमा विकास गर्न नदीप्रणालीमा आधारित लोकमार्गहरूको निर्माण र विस्तार गर्ने र पहाडी वस्तीहरूमा केवुल कारको विकास गर्ने ।
- नेपाललाई ट्रेड हवको रूपमा विकास गर्न चीन र भारत जोड्ने उत्तर दक्षिण रेल मार्ग निर्माण गर्ने । तराइ मधेसमा पूर्व पश्चिम रेलमार्गहरू निर्माणका लागि पहल गर्ने । सङ्घीय राजधानीमा चन्द्रागिरिदेखि धुलिखेलसम्मका आसपासका नगरपालिकाहरूलाई समेटी मेट्रो रेल वा बैकल्पीक यातायातको एकीकृत सञ्जाल विकास गर्ने ।
- राष्ट्रिय गौरवका लोकमार्ग, द्रुतमार्ग तथा सडक निर्माण र विस्तार गर्दा ऐतिहासिक सहर वस्तीहरूलाई बाइपास सडक निर्माण गरी संरक्षण गर्ने । सडक विस्तार गर्दा जनताको घरजग्गा अधिकरण गर्नु परेमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई न्यायोचित मुआब्जासहित विकल्पको व्यवस्था गर्ने ।
- सङ्घीय राजधानीलाई वातावरणमैत्री बनाउन नेपाः उपत्यका बाहिरको घेरामा वाह्य चक्रपथ र नयाँ सहरको रूपमा स्याटलाइट सिटीहरू निर्माण गरी छोटो दूरीको सुरूङ मार्गबाट राजधानी जोड्ने ।
- ऊर्जामा आत्मनिर्भरतासँगै छानिएका सहरहरूमा हाइब्रिड सवारी साधन र वातावरणमैत्री सहरहरूमा इभि मात्र चल्ने व्यवस्था गर्ने ।
- देशको पूर्व पश्चिमका खासखास क्षेत्रमा अन्तर्राष्ट्रिय हवाई सेवा विकसित गर्ने योजनाका साथ अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल र क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल सञ्चालनका लागि कुटनीतिक पहल गर्ने ।

८.४.३ सूचना तथा सञ्चार

- मुलुकको सङ्घीय ढाँचाअनुरूप राष्ट्रिय सञ्चारप्रणालीको विकास र विस्तार गर्ने ।
- डिजिटल नेपालको अवधारणालाई सार्थक बनाउन सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको ठोस नीति र कार्यक्रम तय गर्ने ।
- एल्गोरिदमसहितको एआई, र सूचनाको असीमित भण्डारण (ठूलो डेटा) का लागि सरकारले प्राधिकरणका साथै क्लाउड कम्प्युटिङ र अनुसन्धान केन्द्रहरू स्थापना गरी सबै नागरिकले प्रविधिको पूर्ण लाभ लिन सक्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- आगामी १० वर्षमा आइटी सेवा निर्यात गरी कम्तिमा नेपालको कूल गार्हस्थ उत्पादनमा १० प्रतिशत योगदान पुऱ्याउने र प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष गरी देशभित्र १५ लाख रोजगारी सिर्जना गर्ने । यसका लागि सूचना प्रविधि पार्कहरू, इनक्युबेसन केन्द्र, इंटर्नशिप कार्यक्रम र आइटि लक्ष्यित अलग स्टार्टअप कोष स्थापना गरेर युवा रोजगार र नवप्रवर्तनलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
- सञ्चार क्षेत्रमा नीजी र सामुदायिक क्षेत्रको संलग्नतालाई बढावा दिने ।
- प्रकाशन र छापाहरूलाई जनता र राष्ट्रप्रति जिम्मेवार बनाउनका साथै तिनीहरूको स्वतन्त्रताको प्रत्यभूति गर्ने ।
- रेडियो, टिभी, एफएम, टेलीफोन, ईन्टरनेट, मोवाईल जस्ता विद्युतीय प्रविधिको गुणस्तरमा सुधार गर्न प्राथमिकता दिने । तिनीहरूलाई देशका सबै भूभाग तथा आम जनताको पहुँचमा पुऱ्याउने ।
- विमानस्थल, अस्पताल, विद्यालय, प्रशासनिक केन्द्र, सभा भवन आदि स्थानहरूमा फि वाइफाइ सुविधा उपलब्ध गराउने ।
- जनताको सूचनाको हकको ग्यारेण्टी गर्ने, प्रेस स्वतन्त्रता प्रदान गर्ने र गोपनियताको हक सुनिश्चित गर्ने ।
- श्रमजीवि पत्रकारको हक, हित र अधिकार सुनिश्चित गर्ने । स्वतन्त्र र निष्पक्ष प्रेसको विकासमा सहयोग गर्ने ।
- देशमा विद्यमान वहुल संस्कृतिको प्रवर्धन गर्न मातृभाषामा प्रचार प्रसार गर्ने ।
- चलचित्र उद्योगको विकास र संवर्द्धन गर्न समयानुकूल राष्ट्रिय चलचित्र नीति निर्माण गर्ने । मातृभाषाहरूमा बनाइने चलचित्रहरूका लागि विशेष सहुलियत दिने ।

८.४.४ विज्ञान तथा प्रविधि

- आधुनिक विद्युतीय प्रविधिसँग राष्ट्रको विकास प्रक्रियालाई आबद्ध गर्न राष्ट्रिय नीति तर्जुमा गर्ने, त्यसका लागि राज्यले समाजमा वैज्ञानिक चेतनाको अभिवृद्धि, परम्परागत प्रविधिको आधुनिकीकरण र क्षमता अभिवृद्धि गर्न विशेष पहल गर्ने ।
- देश विकास प्रक्रियालाई आधुनिक प्रविधिसँग आवद्ध गर्ने । मानव जीवन सहज र उत्पादनमुखी बनाउन विद्यालयदेखि विश्वविद्यालयसम्म विज्ञान र प्रविधिको अध्ययन, अनुसन्धान र शिक्षालाई उच्च प्राथमिकता दिने ।
- मुलुकको सामाजिक आर्थिक रूपान्तरण र आधुनिकीकरणका लागि विज्ञान प्रविधिको अधिकतम उपयोग गर्ने । साइबरनेटिक प्रविधिलाई गाउँ गाउँमा विस्तारित गर्ने ।
- नेपालको अर्थतन्त्रलाई बलियो बनाउन सरकारले विदेशमा परियोजनामा आधारित वा आउटसोर्सिङ हुने कस्टम एप्लिकेशन, वेबसाइट, मोबाइल एप्स, सिस्टम सफ्टवेयर, डेटा विश्लेषण आदि सफ्टवेयर बनाएर निर्यात गर्ने कामलाई औपचारिकरूपमा ट्र्याक गर्ने र प्रोत्साहन दिन ठोस नीति बनाउने ।
- युवा अन्वेषण कोषको स्थापना गरी प्रविधिमा आधारित नवप्रवर्तनीय उद्योगहरूलाई अनुदान दिने, प्रयोगकर्ता आफैले सञ्चालन गर्न प्लेटफर्म कोअप्सजस्ता डिजिटल सहकारी प्लेटफर्महरूको विकास गर्ने र इन्टरनेट, डेटा पहुँच, स्मार्ट उपकरणहरू सबै नागरिकलाई उपलब्ध गराउने ।
- सफ्टवेयर विकासका अलावा विदेशी ग्राहकका लागि वेब डिजाइन, ग्राफिक डिजाइन, कोडिङ, लेखन आदि फ्रीलान्सिङ सेवाहरू प्रदान गरेर तथा बाह्यस्रोतको रूपमा बिपिओ (Business Process Outsourcing) सेवा दिएर विदशी मुद्रा आर्जन गर्ने कामलाई प्रोत्साहन दिने ।
- विज्ञान प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठानलाई साधन सम्पन्न बनाउने, देशबाट वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्षेत्रका प्रतिभा पलायन रोक्न देशभित्रै अवसरको सिर्जना गर्ने ।

८.४.५ सहरी विकास

- सङ्घीय व्यवस्थाको मान्यताअनुरूप व्यवस्थित सहरीकरणको योजना निर्माण गर्ने । बैज्ञानिक भू-उपयोग नीतिका आधारमा एकीकृत जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- सहरी पूर्वाधारहरूको निर्माण तथा विकासलाई वातावरणमैत्री बनाउने तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरूमा असर पर्न नदिने । अव्यवस्थित सहरीकरणलाई व्यवस्थित गर्न गुरुयोजना बनाउने ।
- असुरक्षित र छरिएर रहेका ग्रामिण वस्तीहरू सुरक्षित र सुविधासम्पन्न स्थानमा स्थानान्तरण गर्न एकीकृत वस्तीको रणनीति तय गर्ने ।
- खानेपानी नपुगेका सबै वस्तीहरूमा स्वच्छ खानेपानी पुऱ्याउने ।
- देशका ठूला सहरहरूमा यातायात व्यवस्थापन, फोहरमैलाको दिगो व्यवस्थापन र विपद् पूर्वतयारीमा एआईको प्रयोग गर्ने तथा स्मार्ट सहरी योजनाः निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- सांस्कृतिक सम्पदामा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी मौजुदा सहरहरूमा सडक, सञ्चार, विजुली, खानेपानी, खाद्यसामाग्री आदीको गुणस्तर विकास गर्ने । सहरी बिकाससँगै दमकल तथा आवश्यक आधुनिक उपकरणहरूको व्यवस्था गरी सहरी सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने ।
- नेपाः उपत्यका र तराइ मधेसमा पर्यावरणीय समस्या तथा बढ्दो जनसङ्ख्याको चापलाई नियन्त्रण गर्न पहाडमा निर्माणाधिन सहरहरूलाई वातावरण मैत्री तथा प्रविधियुक्त बनाउनुका साथै त्यहाँ आवास र सहरी सुविधाहरूको प्रबन्ध गर्ने । देशको प्रमुख सहरहरूलाई प्रदुषणबाट बचाउन स्याटलाइट सिटीहरू निर्माण गर्ने ।
- देशको सडक सञ्जालमा जोडिएका नयाँ सहरहरू तथा सहरोन्मुख वस्तीहरूमध्ये उपयुक्त केही सहरहरूको छनौट गरी सुविधा सम्पन्न, व्यवस्थित र आकर्षक सहर निर्माण गर्ने । कृषिका लागि उपयोगी भूमिमा सहरीकरण गर्ने कामलाई निरुत्साहित गर्ने ।
- विकासको पूर्वाधारहरू पुऱ्याउन सजिलो होस भन्नाका लागि असुरक्षित र छरिएर रहेका ग्रामिण वस्तीहरू सुरक्षित र सुविधासम्पन्न स्थानमा सर्ने वातावरण निर्माण गर्न पर्ति वा खाली जग्गा रहेको स्थानमा व्यवस्थित सहरीकरण र बसोबासको योजना बनाउने ।
- भूकम्पीय जोखिमयुक्त सहरहरूमा हाइरेज एपार्टमेण्टहरू निर्माण गर्न रोक लगाउने ।
- ग्रामिण क्षेत्रलाई स्मार्ट गाउँमा रूपान्तरण गर्ने कार्यक्रम तय गर्ने तथा खानेपानी, सडक, ढल निकास, विद्युत, स्वास्थ्यकेन्द्र आदीको सुविधा पुऱ्याउने काममा तिब्रता दिने ।

८.५ सामाजिक क्षेत्र

८.५.१ शिक्षा

- मुलुकको सङ्घीय ढाँचाअनुरूप शिक्षा पद्धतिको तर्जुमा र विकास गर्न उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको गठन गर्ने । वैज्ञानिक शिक्षाप्रणाली लागू गर्ने ।
- गुणस्तरीय, रोजगारमूलक, व्यवसायिक र प्राविधिक शिक्षामा जोड दिंदै, पाठ्यक्रमलाई परिमार्जन गर्ने र शिक्षालाई जनताको पहुँचभित्र राख्न सामुदायिक शिक्षा प्रभावकारी बनाउने । निजी विद्यालयहरूमा अभिभावकहरूलाई चर्को आर्थिक भार पर्न नदिने ।
- विश्वविद्यालयलाई अनुसन्धानको केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने तथा राजनीतिक हस्तक्षेपबाट मुक्त गर्न बोर्ड अफ ट्रस्टीजको व्यवस्था गर्ने ।
- शिक्षालाई सर्वसुलभ, सर्वव्यापक र सूचना प्रविधियुक्त बनाउन राज्यबाट यसका सम्पूर्ण अभिभारा वहन गर्ने । शिक्षाको गुणस्तर बढाउन र विश्वसँग जोड्न एआईको प्रयोग गर्ने, रोबोटिक्स, कोडिङ आदि विषयहरू अनिवार्य बनाउने र इ-लाइब्रेरी स्थापना गर्ने ।
- प्रविधिमा पहुँचलाई मानव अधिकारको रूपमा स्थापित गर्ने । प्रविधिमा दक्ष जनशक्ति निर्माणका लागि विद्यालयदेखि नै प्रविधिमैत्री शिक्षा दिन, गाउँ गाउँमा प्रविधि अध्ययन केन्द्र खोल्न र खुल्ला स्रोत शैक्षिक सामाग्री प्रयोग गर्न प्रोत्साहित गर्ने ।
- सामुदायिक स्कूलहरूलाई अनुदान दिने । केन्द्रिकृत राज्यको परिणामसमेत सङ्घीय राजधानीमा केन्द्रित शिक्षाको अवसरलाई नेपाः उपत्यका बाहिर गुणस्तरीय विश्वविद्यालय तथा विद्यालयहरू खोल्ने सामुदायिक संस्थाहरूलाई अनुदानका अलावा विशेष सहुलियत दिने ।
- शत प्रतिशत नागरिक साक्षर नभएसम्म गाउँ गाउँमा साक्षरता अभियान सञ्चालन गराउने । साक्षर प्रौढहरूलाई पुनः निरक्षरमा परिणत हुन नदिन समय समयमा उत्तर साक्षरता अभियान चलाउने । सूचना प्रविधि साक्षरताका लागि सूचना प्रविधि प्रौढ कक्षाहरू सञ्चालन गर्ने तथा त्यसमा अध्ययन गर्ने व्यक्तिहरूलाई ल्यापटप उपलब्ध गराउने ।
- उच्च शिक्षालाई सुलभ एवम् गुणस्तरीय बनाउने । उच्च शिक्षालाई आवश्यक प्राविधिक र प्राज्ञिक जनशक्ति उत्पादनको हिसाबले सञ्चालन गर्नुका साथै शिक्षित बेरोजगार उत्पादन नहोस भन्नाका लागि रोजगारमूलक र व्यावसायिक शिक्षामा जोड दिने ।
- योग्य र शिक्षित नागरिक निर्माण गर्न राज्यले मातृभाषामा शिक्षा दिने, अध्ययन-अध्यापन गराउने तथा पाठ्यपुस्तकहरू तयार गर्ने । यसका लागि मातृभाषा प्लस प्रविधि मोडेल लागू गर्ने ।
- शिक्षा क्षेत्रमा देखिएका निजीकरण र व्यापारीकरणका कारण वर्गीयरूपमा शैक्षिक अवसर र स्तरमा देखिएको ठूलो अन्तरलाई अन्त्य गर्न राज्यले विशेष भूमिका खेल्ने ।
- विभिन्न कारणले औपचारिक शिक्षाबाट वञ्चित भएका व्यक्तिहरूका लागि खुला विद्यालय र विश्वविद्यालयको विकास गर्ने । शिक्षामा छात्राहरूलाई प्रोत्साहित गर्न तहगत आधारमा प्रोत्साहन भत्ता दिने ।
- शिक्षक व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी र सुदृढ बनाउन शिक्षा सेवा आयोगलाई सुदृढ गर्ने ।

८.५.२ स्वास्थ्य

- मुलुकको सङ्घीय ढाँचाअनुरूप स्वास्थ्य नीति तर्जुमा गर्ने । सबैका लागि स्वास्थ्यको अवधारणालाई अघि बढाउने ।
- स्वास्थ्यको अधिकारलाई मौलिक हकको रूपमा प्रयोग गर्नुका लागि राज्यले स्वास्थ्य बिमाको माध्यमबाट जनतालाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउने ।
- स्वास्थ्यमा जनताको सरल र सहज पहुँच स्थापित गर्न स्वास्थ्य केन्द्र र आधारभूत अस्पतालहरूलाई विस्तार गरी स्वास्थ्य सेवालाई जनताको घरदैलोमा पुऱ्याउने ।
- स्वास्थ्य क्षेत्रमा एआई प्रविधिको प्रयोगलाई विशेष महत्त्व दिने । सबै नागरिकका लागि डिजिटल हेल्थ रेकर्ड प्रणाली लागू गर्ने ।
- प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरूमा स्वास्थ्यमा सार्वभौमिक पहुँच सुनिश्चित गर्ने । टेलिचिकित्सा प्रणालीको माध्यमबाट दूर दराजका विरामीहरूलाई स्वास्थ्य परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।
- उच्च रक्तचाप, मधुमेह, क्यान्सर, दम, मृगौला, कलेजो, ब्रेन ट्युमर र महिलाहरूको पाठेघरसम्बन्धी रोगको उपचारका लागि सरकारले दिई राखेको सहयोगको दायरा विस्तार गर्ने ।
- सबै प्रदेशहरूमा विशिष्टिकृत अस्पताल स्थापना गर्ने । केन्द्रिकृत राज्यको परिणामसमेत राजधानीमा केन्द्रित स्वास्थ्य सेवालाई गाउँ गाउँ पुऱ्याउन नेपाः उपत्यका बाहिर मेडिकल कलेज र अस्पताल खोल्ने सामुदायिक संस्थाहरूलाई विशेष सुविधा उपलब्ध गराउने ।
- जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि सबै रोगको निःशुल्क उपचार सेवा उपलब्ध गराउने ।
- ग्रामीण क्षेत्रमा आकस्मिक दुर्घट्ना, वाढी पहिरो, प्राकृतिक प्रकोप जस्ता विपतको बेला सेवा प्रदान गर्न एयर एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्ने ।
- जडीबुटी प्रशोधन नगरी निकासी गर्ने कार्य बन्द गर्ने । जडीबुटी प्रशोधनको संस्थागत विकास गर्दै आयुर्वेद शिक्षा र अनुसन्धानमा जोड दिने ।
- परम्परागत वैकल्पिक उपचार पद्धति, आम्ची उपचार पद्धति, होमियोप्याथी आदिलाई आधुनिक चिकित्सा पद्धतिसँग एकीकृत गर्ने । योग विज्ञान र प्राकृतिक चिकित्सा विकासका लागि पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।

बाँकी पृष्ठ ४ मा

समाजवादको...

- नेपाल पक्ष भएका स्वास्थ्य र वातावरणसम्बन्धी महासन्धिहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने ।

८.५.३ गरिवी निवारण तथा सहकारी

- देशका गरिव तथा विपन्न वर्गको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन तथा उनीहरूको सशक्तिकरण गर्न गरिवी निवारण कोषको रकममा शत प्रतिशत वृद्धि गर्ने ।
- सहकारी क्षेत्रलाई गरिवी उन्मूलन र रोजगार प्रवर्धनको क्षेत्रको रूपमा राज्यले प्राथमिकता दिने । गरिवीको रेखामुनि रहेका जनतालाई परिचयपत्र प्रदान गरी खाद्य, शिक्षा, स्वास्थ्य, आवास, सीप विकास र रोजगारीको कार्यक्रम ल्याउने ।
- भूमिहीन, सुकुम्वासी, सहरिया गरिव, मुक्त कमैया अल्पसङ्ख्यक, सीमान्तकृत तथा लोपोन्मुख समुदायका लागि तिनीहरूको थातथलोमा घडेरी उपलब्ध गराउनुका साथै बजारमुखी सामूहिक उत्पादन मार्फत स्वरोजगार र स्वावलम्बी बनाउने ।
- सहकारी अभियानलाई प्रोत्साहित गर्ने । सहकारीमा हुने बेथीति र वित्तीय अपराधको निगरानी र त्यसको अन्त्यका लागि प्रभावकारी अनुगमन र दण्डको ब्यवस्था गर्ने ।
- सामुदायिक उद्यमशीलता विकासका लागि प्रविधिमा आधारित सहकारी स्टार्टअप्स स्थापना गर्ने । युवा उद्यमशीलतालाई वित्तीय, प्राविधिक र बजारको. सुनिश्चितता दिने ।
- श्रमजीवि जनताको उत्थान, गरिवी निवारण, रोजगारीको सिर्जनाका निम्ति सहकारीलाई प्रभावकारी माध्यमको रूपमा अगाडि बढाउने ।
- उत्पादन वृद्धि र उत्पादनका साधनमाथिको सामाजिकीकरणका लागि सहकारी अभियानलाई महत्त्वपूर्ण माध्यमको रूपमा विकसित गर्ने ।
- सहकारीको प्रकृति हेरी नमूना काम गर्ने सहकारीलाई पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने तथा समाज कल्याणको काममा लागेका सहकारीहरूलाई आवश्यक कर छुट दिने ।

८.५.४ श्रम तथा रोजगारी

- विकासका सबै क्षेत्रहरूको मुख्य उद्देश्य मानव विकास र त्यसको मुख्य आधार श्रम नै भएकाले श्रम-संस्कृतिलाई प्रोत्साहित गर्ने ।
- मानव श्रम रचनात्मक, बौद्धिक, र सामुदायिक कार्यहरूमा केन्द्रित गर्ने र कामको समय घटाउने । शारीरिक श्रम एआई र रोबोटबाट गर्ने ।
- मजदूर, किसान, बौद्धिक पेसाकर्मीलगायतका श्रमजीवी वर्गको श्रमको सम्मानका साथै रोजगारका लागि ठोस नीति बनाउने ।
- देशभित्र रोजगारी सिर्जना गर्नका लागि रोजगार बैङ्कको स्थापना र शिक्षित बेरोजगारहरूलाई शैक्षिक प्रमाणपत्र धितो राखी सहजरूपमा ऋण उपलब्ध गराई स्वरोजगार व्यवसाय गर्न प्रोत्साहित गर्ने । गाउँ गाउँमा ईको-टुरिज्म र दिगो कृषि उद्यमशीलतालाई प्रोत्साहन दिई रोजगारी प्रदान गर्ने ।
- श्रमिकको समस्या हल गर्न हटलाइन कल सेन्टरलाई प्रभावकारी बनाउने र मोबाइल एप्समार्फत निगरानी गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- नागरिकहरूलाई गाँस, बास र कपासको व्यवस्था गर्न 'एक परिवार एक रोजगार'को नीति अबलम्बन गर्ने । देशको युवा श्रम शक्ति रोजगारीका लागि विदेश पलायन हुनुपर्ने स्थितिको अन्त्य गर्न देशभित्र उत्पादनका कृयाकलापहरू वृद्धि गर्ने ।
- श्रम आयोग निर्माण गरी श्रम नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र कार्यथलोको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने व्यवस्था गर्ने । श्रम क्षेत्रमा कार्यरत सम्पूर्ण श्रमजीवीहरूको पञ्जीकरणको व्यवस्था गर्ने ।
- सबै श्रमजीवीहरूलाई अनिवार्यरूपमा श्रम ऐनबमोजिम जीवनयोग्य पारिश्रमिक र सेवा सुविधा उपलब्ध गराउनुपर्ने । रोजगारीमा महिला-पुरुष बिचको भेदभाव दण्डनीय हुने व्यवस्था गर्ने र महिलाहरूका लागि शिशु हेरचाह केन्द्रको व्यवस्था गर्ने ।
- ग्रामीण क्षेत्रमा उपभोक्ता, बचत तथा ऋण, उत्पादन आदि उद्देश्यले सहकारी संस्था खोलेर जनतालाई ग्रामीण स्वरोजगार कार्यक्रममा आबद्ध गर्ने ।
- शिक्षित व्यक्तिका लागि राज्यले रोजगारीको व्यवस्था गर्न नवप्रवर्तनशील उद्यमशीलतालाई प्रोत्साहित गर्ने, रोजगारी प्रदान नगरेसम्म बेरोजगार नागरिकलाई राज्यले बेरोजगार भत्ताको व्यवस्था गर्ने ।
- सीमान्तकृत तथा लोपोन्मुख समुदायहरूलाई रोजगारीको विशेष व्यवस्था गर्ने । तिनीहरूको परम्परागत पेसा वा व्यवसायको समयानुकुल आधुनिकरण गर्ने ।
- श्रमिकहरूलाई योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा योजनामा आबद्ध गराई उनीहरूको आर्थिक तथा सामाजिक जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्ने । सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई अर्थतन्त्रका औपचारिक क्षेत्रका अतिरिक्त अनौपचारिक तथा स्वरोजगार र वैदेशिक रोजगारीका क्षेत्रमा विस्तार गर्ने ।
- वैदशीक रोजगारीमा जानेहरूका लागि तालीम, सहजीकरण र सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने । वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित र पारदर्शी बनाउन तथा नेपालीहरूलाई रोजगारीमा पठाइने देशहरूसँग श्रम सम्झौता गरी उनीहरूको हक हितको रक्षा गर्ने ।
- वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमजीवीहरूमाथि हुने अनियमितता र शोषणलाई समाप्त पार्न वैदेशिक रोजगारीको सेवा तथा कानुनी उपचार कार्यालयहरू स्थापना गर्ने । रोजगार गन्तव्यको रूपमा रहेका देशहरूमा श्रम सहचारीको व्यवस्था गरिनुका साथै राजदूतावासमा एउटा डेस्क राख्ने ।
- वैदशीक रोजगारीबाट पुँजी र प्रविधिसहित फर्केका नेपालीहरूलाई देशभित्र व्यवसाय गर्न प्रोत्साहित गर्ने र प्राप्त विप्रेषणको रकमलाई देशको औद्योगिक विकासमा लगानी गर्ने वातावरण बनाउने ।

८.५.५ समाज कल्याण

- समाजको बहुलतायुक्त चरित्रअनुरूप नेपालको सामाजिक विविधता प्रतिबिम्बित हुने गरी राज्यका समग्र संरचना र नीतिहरू निर्माण गर्ने ।
- सबै प्रकारका सामाजिक विभेद, छुवाछुत, जातीय असहिष्णुता, नश्लवाद, वर्णभेद र रङ्गभेदको अन्त्यका लागि सामाजिक आन्दोलनहरूको विकास गर्ने ।
- उचनीचपूर्ण वर्ण एवम् जात व्यवस्थामा आधारित सामाजिक सम्बन्धलाई विस्थापित गर्दै समतामूलक सामाजिक सम्बन्धको विकास गर्ने ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी जस्ता क्षेत्रहरूमा वहिस्करणमा परेका सबै समुदायहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- काम गर्नुलाई सानो ठान्ने, हेलोहोचो गर्ने र काम ठग्नेलाई ठूलो, ठालु ठान्ने प्रचलनका विरुद्ध अभियान सञ्चालन गर्ने । सादा जीवनलाई प्रोत्साहित गर्ने, श्रम संस्कृतिको निर्माण गर्ने, विलासी जीवन पद्धतिलाई निरुत्साहित गर्ने र उद्यमशीलता प्रवर्धन गर्ने ।
- प्रत्येक व्यक्तिलाई शोषण विरुद्धको हकलाई सुनिश्चित गर्दै अन्ध विश्वास, सामाजिक कुरीति, प्रथा, परम्परा वा प्रचलनको नाममा हुने शोषणबाट मुक्त गर्ने ।
- मानव तस्करी तथा बेचबिखनजस्ता सामाजिक अपराधलाई दण्डनीय बनाई कडाइका साथ नियन्त्रण गर्ने ।
- समाजका जेष्ठ नागरिक, असहाय, अशक्त, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, एकल महिला तथा विपन्न व्यक्तिहरूका साथै शिल्पी/दलित तथा पिछडिएको वर्ग, अल्पसङ्ख्यक, सीमान्तकृत तथा लोपोन्मुख समुदायलाई सामाजिक सुरक्षा बिमा र सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गरी सामाजिक सुरक्षाको दायराभित्र ल्याउने ।
- योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा प्रणालीमा आवद्ध व्यक्तिहरूले सामाजिक सुरक्षा बिमा कोषबाट र अरुले सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा राज्यको कोषबाट समयानुकूल पाउने व्यवस्था गर्ने ।
- समाजका जेष्ठ नागरिकहरूका लागि जेष्ठ नागरिक हेरचाह केन्द्र स्थापना गरी विशेष कल्याणकारी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । जेष्ठ नागरिकलाई अस्पताल, यातायात आदिमा छुटको व्यवस्था गर्ने ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूप्रति समाजमा सम्मानभाव प्रवर्धन गर्ने, राज्यका संरचनाहरूको निर्माणलाई अपाङ्गता मैत्री बनाइने र तिनीहरूलाई शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारीको व्यवस्था गर्ने ।
- बहिराहरूका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा दोभाषेको व्यवस्था गर्ने । साङ्केतिक भाषा, स्पर्श भाषा, ब्रेल लिपीलाई राज्यद्वारा मान्यता प्रदान गर्ने ।
- अल्पसङ्ख्यक, सीमान्तकृत र लोपोन्मुख समुदायका परम्परागत सीप उजागर हुन विशेष संरक्षणको कार्यक्रम ल्याउने, तिनीहरूको थात थलोको सुरक्षा गर्ने ।
- असहायलाई निःशुल्क न्याय प्रदान गर्ने परिपाटीलाई प्रभावकारी बनाउने ।

८.५.६ महिला, बालबालिका तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक

- महिला विरुद्धका सम्पूर्ण विभेदकारी कानुन, पितृसत्तात्मक परम्परागत मान्यता र व्यवहारको अन्त्य गरी लैङ्गिक समतामूलक समाज स्थापना गर्ने । उपयुक्त प्रणाली विकास गरी महिलालाई संसदीय निर्वाचन क्षेत्र आरक्षणका साथै सबै क्षेत्रमा समान अधिकार दिने ।
- महिला विरुद्धका सबै विभेदहरू, पितृसत्तात्मक परम्परागत मान्यता र व्यवहारको अन्त्य गरी लैङ्गिक समतामूलक समाज निर्माण गर्ने । बलात्कार, घरेलु हिंसा, एसीड आक्रमण र बेचबिखनजस्ता अपराध गर्नेलाइ कडा कारबाही गर्ने ।
- महिलालाई सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन् अधिकार तथा बालबालिकालाई आफ्नो पहिचान तथा नामको हक हुने । महिलाहरूका लागि प्रसुति सेवा तथा मातृशिशु स्वास्थ्य निशुल्क उपलब्ध गराउने । आमा र शिशुको जीवन रक्षाको निम्ति मातृशिशु स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- यौनिक अल्पसङ्ख्यकका लागि लैङ्गिक पहिचानसहितको नागरिक अधिकार सुनिश्चित गर्ने । यौनिक अल्पसङ्ख्यकप्रति रहेका पूर्वाग्रह र भेदभाव अन्त्य गर्ने तथा शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारीमा आरक्षणको व्यवस्था गर्ने ।
- महिला तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक उपर हुने सबै प्रकारका हिंसा, शोषण र उत्पीडनको विरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति लिने ।
- बालबालिकाहरूको बालापनको संरक्षण गर्न बाल विकास केन्द्रहरूको स्थापना गर्नुका साथै बालबालिकाको शारीरिक र मानसिक विकासका लागि पालन पोषण, आधारभूत स्वास्थ्य र सामाजिक सुरक्षा प्रदान गर्ने ।
- कमलरी, देउकी, झुमा, छाउपडी, वादी आदि कुप्रथालाई अन्त्य गर्ने ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवीलाई प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउने ।
- १६ वर्ष उमेर नपुगेका कुनै पनि बालबालिकालाई रोजगारमूलक कार्यमा र १८ वर्ष उमेर पूरा नपुगेकालाई कारखाना, खानी वा जोखिमपूर्ण काम वा सेना, प्रहरी वा द्वन्द्वमा प्रयोग गर्न नपाउने । बाल श्रमलगायत बालबालिकाहरूको शारिरिक, मानसिक वा अन्य कुनै पनि किसिमको शोषण दण्डनीय हुने र पीडित बालबालिकालाई क्षतिपूर्ति दिने ।
- असहाय, अनाथ, सुस्त मनस्थिति, जोखिममा परेका वा अन्य यस्तै अवस्थामा रहेका बालबालिकालाई राज्यबाट विशेष सुविधाको व्यवस्था गर्ने ।

८.५.७ युवा तथा खेलकूद

- राष्ट्रिय युवा नीति तर्जुमा गरी मुलुकको समृद्धि र विकासका उत्पादनशिल क्षेत्रहरूमा युवा सहभागितालाई अभिवृद्धि गर्ने ।
- युवाको अधिकार शिक्षा र रोजगारको अवधारणालाई व्यवहारिक रूप दिने । ऊर्जाशील युवा जनशक्तिलाई विदेश पलायन हुनबाट रोक्न उद्यमशीलताउन्मुख सीप, पुँजी र व्यवसायिक तालिम दिने र सहुलियतपूर्ण व्याजदरमा स्टार्टअप कोषबाट बिउपुँजी उपलब्ध गराउने ।
- सामाजिक विकृति र विसङ्गतिका विरुद्ध युवा जनशक्ति परिचालन गर्दै समाजको विभिन्न क्षेत्रमा युवा नेतृत्व स्थापित गर्ने ।
- युवा दुर्व्यसन, कुलत आदिको अन्त्यका लागि राज्यले विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । दुर्व्यसनलाई नियन्त्रण गर्न लागू औषधका कारोवार गर्नेहरूलाई कडा सजाय र दुर्व्यसनीहरूलाई उपचार र रोजगारको व्यवस्था गरी पुनः स्थापन गर्ने ।
- युवा बेरोजगार अन्त्यका लागि खास खास युवा समूहलाई लक्षित गरी देशका विभिन्न भागहरूमा आर्थिक क्रियाकलापहरू बढाउने नीति लिने ।
- खेलकुदलाई व्यवसायिकीकरण गर्दै त्यसलाई उद्योगको रूपमा विकास गर्ने, नेपालमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको खेलकुद आयोजना गर्न सकिने गरी पूर्वाधार निर्माण तथा खेलकुद पर्यटनको विकास गर्ने ।
- खेलकुद विकासका लागि विद्यालय तहदेखि नै प्रशिक्षण र प्रतिस्पर्धाको वातावरण बनाउने र खेलाडीहरूका लागि उच्च भौगोलिक धरातलमा प्रशिक्षण दिने व्यवस्था गर्ने
- प्रत्येक प्रदेशमा एउटा अत्याधुनिक खेलग्राम निर्माण गर्ने ।

८.६ सांस्कृतिक रूपान्तरण

- सङ्घीयता र बहुसंस्कृतिवादको मान्यताअनुरूप राष्ट्रिय, लोकतान्त्रिक र बैज्ञानिक संस्कृति प्रवर्धन गरिने । जाति, भाषा, धर्म तथा संस्कृतिको क्षेत्रमा रहेका सम्पूर्ण भेदभावहरूको अन्त्य गर्ने ।
- नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक समुदायको भाषा, लिपी, संस्कृति, सभ्यता र सम्पदाको संरक्षण, संवर्द्धन र उपयोग गर्ने ।
- धर्मनिरपेक्षता कानुन तर्जुमा गर्ने । परम्परागत धर्म, वर्णाश्रम र विधिशास्त्रमा आधारित विभेदजन्य कानुनहरू संशोधन गर्ने ।
- हिन्दु, बौद्ध, किरात र प्राकृत धर्मसँगै अन्य धार्मिक अल्पसङ्ख्यक इस्लाम, क्रिश्चियन, शिख, जैन, बोन, वहाइलगायतका धार्मिक समुदायका आस्थाहरूलाई राज्यले सम्मान र संरक्षण गर्नुका साथै एक आपसमा सहअस्तित्वको नीति लिने ।
- समाजमा प्रचलित सामन्ती दासतापूर्ण संस्कृति तथा बाह्य जगतबाट आयातित विकारयुक्त, अश्लिल, छाडा, उपभोक्तावादी संस्कृतिलाई निरुत्साहित गर्ने र नयाँ लोकतान्त्रिक कला, साहित्य र संस्कृतिको विकासलाई प्रोत्साहित गर्ने ।
- विभिन्न समुदायका राष्ट्रिय महत्त्वका कला, संस्कृति, सम्पदा र परम्परालाई अगाडि बढाउन र त्यसलाई समयानुसार नवीकरण गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने ।
- मुलुकको बहुराष्ट्रिय र बहुभाषिक चरित्र रक्षा गर्न राज्यका सबै अङ्गहरूमा बहुभाषिक नीति अवलम्बन गर्ने । कार्यालय, शिक्षा र सञ्चारमा मातृभाषाहरूको प्रयोगका लागि उपयुक्त व्यवस्था मिलाउने ।
- प्रत्येक भाषाको साहित्य, वाङमय र लिपिको विकास, संरक्षण, संवर्द्धन र प्रयोगको निमित्त विशेष नीति अपनाउने । मातृभाषाहरूको विकासका लागि अलग्गै भाषा प्रज्ञा प्रतिष्ठान स्थापना गर्ने ।
- विभिन्न समुदायले आफ्नो जीवनमा अपनाई रहेको मानव उपयोगी रीतिथिति, संस्कृति, परम्परा र भावना तथा आदर्शलाई मानवीय सम्पतिको रूपमा जगेर्ना गर्न राज्यले आवश्यक सहयोग गर्ने ।
- विभिन्न भाषाका कलाकर्मीहरू र स्रष्टाहरूलाई कला, साहित्य र संस्कृतिका विभिन्न आयामहरूको विकास र विस्तारका लागि राज्यले नियमित कोषको व्यवस्था गर्ने ।
- साहित्यकार र कलाकर्मीहरूलाई राज्यले विना भेदभाव सम्मान गर्ने । सबै प्रकारका बौद्धिक सिर्जनाहरूमा बौद्धिक सम्पदा अधिकार सुनिश्चित हुने व्यवस्था गर्ने ।
- विश्व सांस्कृतिक सम्पदाको सूचीमा सूचीकृत सम्पदाहरूको प्रचार-प्रसार र संरक्षण-संवर्द्धन गर्नुका साथै पुरातात्विक र ऐतिहासिक महत्त्वका वस्तुहरूको संरक्षण तथा सांस्कृतिक क्षेत्रका विविध विषयको अनुसन्धानमा ध्यान दिने ।

८.७ राष्ट्रिय सुरक्षा तथा सार्वजनिक प्रशासन

८.७.१ नेपाली सेना र प्रहरी

- मुलुकको सुरक्षा अङ्ग तथा सार्वजनिक प्रशासनलाई सङ्घीय प्रणालीअनुरूप पुनर्गठन गर्ने ।
- सङ्घीय व्यवस्था र लोकतान्त्रिक मूल्य पद्धतिप्रति पूर्ण समर्पित हुने गरी नेपाली सेनाको लोकतान्त्रिकीकरण र व्यावसायिकीकरण गर्ने ।
- नेपाली सेनाको संरचनालाई समानुपातिक समावेशी बनाउने । सेनाको

बाँकी पृष्ठ ६ मा

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

'व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ, त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं।'

- बालविवाहलाई निरूत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं ।
- सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं ।
- खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं ।
- साबुन पानीले हात धुनले बानी बसालौं । अरूलाई पनि सिकाऔं ।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं/नगराऔं। हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं ।
- लैगिक हिंसा विरूद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं ।
- वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरूवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔं र अवसरको फाइदा उठाऔं ।

जलेश्वर नगरपालिका
महोत्तरी, मधेश प्रदेश

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

'व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ, त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं।'

- बालविवाहलाई निरूत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं ।
- सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं ।
- खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं ।
- साबुन पानीले हात धुनले बानी बसालौं । अरूलाई पनि सिकाऔं ।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं/नगराऔं। हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं ।
- लैगिक हिंसा विरूद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं ।
- वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरूवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔं र अवसरको फाइदा उठाऔं ।

बलान बिहुल गाउँपालिका
सप्तरी, मधेश प्रदेश

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

'व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ, त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं।'

- बालविवाहलाई निरूत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं ।
- सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं ।
- खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं ।
- साबुन पानीले हात धुनले बानी बसालौं । अरूलाई पनि सिकाऔं ।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं/नगराऔं। हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं ।
- लैगिक हिंसा विरूद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं ।
- वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरूवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔं र अवसरको फाइदा उठाऔं ।

देवानगन्ज गाउँपालिका
सप्तरी, मधेश प्रदेश

चिनियाँले भिसा दुरूपयोग र अवैध व्यापार सञ्चालन गरिरहेको आरोप

वीरगञ्ज । वीरगञ्जको आदर्शनगरमा रहेको “रेनरेनले सुपरमार्केट“ मा चिनियाँ नागरिकहरूले भिसाको दुरुपयोग गरी अवैध व्यापार गरिरहेको आरोप लागेको छ। यस सम्बन्धमा राष्ट्रिय एकता अभियानका अध्यक्ष विनय यादवले पर्साका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई ज्ञापनपत्र बुझाउँदै तत्काल छानबिनको माग गरेका छन्। ज्ञापनपत्रमा उल्लेख गरिएअनुसार, स्थानीय व्यापारी देवकी अग्रवालको घरमा सञ्चालित उक्त सुपरमार्केटमा जियांग लि र एन मिङ नामक दुई चिनियाँ नागरिकले बिक्री काउन्टरमै बसेर प्रत्यक्ष व्यापार गरिरहेका छन्। कागजी रूपमा पसलको स्वामित्व नेपाली नागरिक तिलक बहादुर खड्काको नाममा भए पनि, यसको वास्तविक सञ्चालन र सम्पूर्ण लगानी भने चिनियाँ नागरिकहरूकै रहेको आरोप अभियानले लगाएको छ।

राष्ट्रिय एकता अभियानले यस घटनालाई चार तहमा गम्भीर समस्याका रूपमा प्रस्तुत गरेको छ। पहिलो, यसले स्थानीय व्यापारमा नकारात्मक असर पारेको छ किनकि नेपाली व्यापारीहरू घाटामा चलिरहेका बेला विदेशीले महँगो भाडामा व्यापार गरिरहेका छन्। दोस्रो, भारतसँगको खुला सीमाका कारण संवेदनशील मानिने वीरगञ्जजस्तो क्षेत्रमा यस्ता गतिविधि हुनुले राष्ट्रिय सुरक्षामा खतरा उत्पन्न भएको छ। तेस्रो, पर्यटक भिसामा आएर प्रत्यक्ष व्यापार गर्नु कानुनविपरीत हो र नेपालीको नाममा स्वामित्व लुकाएर व्यापार भिसाको दुरुपयोग गर्नु कानुनको छिद्रको गलत प्रयोग हो। चौथो, नेपालीको नाममा दर्ता भएको व्यवसाय चिनियाँ नागरिकले सञ्चालन गर्नुले नेपालको कानुनी प्रणाली र प्रक्रियाकै अवहेलना भएको छ।

यी गम्भीरतालाई मध्यनजर गर्दै अभियानले प्रमुख जिल्ला अधिकारीसमक्ष चारवटा माग राखेको छ। ज्ञापनपत्रमा चिनियाँ नागरिकहरूको भिसा र कागजातको तत्काल छानबिन गरी अवैध पाइएमा कारबाही गर्न माग गरिएको छ। साथै, व्यवसायको वास्तविक लाभग्राही (दभलभाष्अर्ष्बा यधलभच) को पहिचान गरी कम्पनीको दर्ता खारेज गर्न वा व्यापार सञ्चालनमा रोक लगाउनुपर्ने माग पनि राखिएको छ। यसका अतिरिक्त, सीमा क्षेत्रमा विदेशी नागरिकहरूको गतिविधिमाथि निगरानी प्रणालीलाई सुदृढ गर्न र स्थानीय व्यापारीहरूको संरक्षणका लागि ठोस नीति ल्याई विदेशी व्यापार नियमनलाई थप कडा बनाउन पनि अभियानले आग्रह गरेको छ।

अध्यक्ष विनय यादवले राष्ट्रको स्वाभिमान, स्थानीय व्यवसायको अस्तित्व र भूराजनीतिक संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राख्दै प्रशासनले यस विषयमा तत्काल ठोस कदम चाल्नुपर्ने आवश्यकता औंल्याएका छन्।

आम उद्योग वाणिज्य संघको आयोजनामा नि:शुल्क स्वास्थ्य शिविर

काठमाडौं । आम जनता पार्टी (आजपा) निकटको आम उद्योग बाणिज्य संघको आयोजनामा नि:शुल्क स्वास्थ्य शिविर सम्पन्न भएको छ ।

२६औं श्रावनी मेलाको शुभअवसरमा काठमाडौंको सुन्दरीजल स्थित गोकर्णेश्वर महादेव मन्दिरमा नि:शुल्क स्वास्थ्य शिविर सम्पन्न भएको हो । भोलेनाथ काँवरिया संघको आयोजना र आम उद्योग बाणिज्य संघको समन्वयमा सो स्वास्थय शिविर सम्पन्न भएको संघका अध्यक्ष साजन जयसवालले जनाएका छन् । शिव भक्तजनहरुको नि:शुल्क स्वास्थ्य चेकजाँचको कार्यक्रम गरेर आफूहरुले पनि धर्मकर्म गरेको जयसवालले जनाएका छन् ।

शिविरमा बोलबम काँवरियाहरुको नि:शुल्क स्वास्थ्य चेकजाँच भएको भोलेना काँवरिया संघका अध्यक्ष राजकुमार साह कलवारले जनाएका छन् । सो अवसरमा सयौं बोलबम काँवरियाले स्वास्थय शिविरको लाभ लिएका छन् ।

शिविरमा डा. सुनिल चौधरी नेतृत्वको चिकित्स टोलीले भोलेनाथ काँवारियाको चेकजाँच सहित स्वास्थ्य परिक्षण गरेको छ । आम उद्योग बाणिज्य संघका अध्यक्ष साजन जैसवाल, भोलेनाथ काँवरिया संघका अध्यक्ष राजकुमार साह कलवार, कार्यकारिणी अध्यक्ष चुनुलाल जयसवालको विशेष सहकार्यमा नि:शुल्क स्वास्थय शिविर सम्पन्न भएको हो ।

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

'व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ, त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं।'

- बालविवाहलाई निरूत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं।
- सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो। 'कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं।
- खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं।
- साबुन पानीले हात धुनले बानी बसालौं। अरूलाई पनि सिकाऔं।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं/नगराऔं हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं।
- लैगिक हिंसा विरूद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं।
- वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरूवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं। अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔं र अवसरको फाइदा उठाऔं।

मुखियापट्टि मुसहरनिया गाउँपालिका

धनुषा, मधेश प्रदेश

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

'व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ, त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं।'

- बालविवाहलाई निरूत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं ।
- सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं ।
- खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं ।
- साबुन पानीले हात धुनले बानी बसालौं । अरूलाई पनि सिकाऔं ।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं/नगराऔं। हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं ।
- लैगिक हिंसा विरूद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं ।
- वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरूवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔं र अवसरको फाइदा उठाऔं ।

चन्द्रनगर गाउँपालिका

सर्लाही, मधेश प्रदेश

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

'व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ, त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं।'

- बालविवाहलाई निरूत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं ।
- सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं ।
- खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं ।
- साबुन पानीले हात धुनले बानी बसालौं । अरूलाई पनि सिकाऔं ।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं/नगराऔं। हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं ।
- लैगिक हिंसा विरूद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं ।
- वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरूवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔं र अवसरको फाइदा उठाऔं ।

महोत्तरी गाउँपालिका

महोत्तरी, मधेश प्रदेश

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

'व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ, त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं।'

- बालविवाहलाई निरूत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं ।
- सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं ।
- खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं ।
- साबुन पानीले हात धुनले बानी बसालौं । अरूलाई पनि सिकाऔं ।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं/नगराऔं। हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं ।
- लैगिक हिंसा विरूद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं ।
- वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरूवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔं र अवसरको फाइदा उठाऔं ।

पिपरा गाउँपालिका

महोत्तरी, मधेश प्रदेश

समाजवादको...

मनोबल उच्च बनाउने ।

- सेनालाई विभिन्न रचनात्मक काममा लगाउने ।
- प्रदेश प्रहरीलाई स्रोत साधन सम्पन्न बनाई प्रदेशको सुरक्षाको जिम्मेवारी प्रदेश प्रहरीलाई नै दिने ।
- जनता र प्रहरीबिचको सुसम्बन्ध स्थापित गर्न सामुदायिक प्रहरीको अवधारणा कार्यान्वयन गर्ने ।
- प्रहरी सेवालाई जनमुखी र दक्ष बनाउने । नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरीको हक, हित र अधिकार रक्षाका लागि ठोस नीति ल्याउने ।

८.७.२ कर्मचारीतन्त्र

- मुलुकको कर्मचारीतन्त्रलाई सङ्घीयताको मर्म र भावनाअनुरूप पुनर्संरचना गर्ने । सङ्घमा रहेको मन्त्रालयको सङ्ख्या र कर्मचारीको सङ्ख्या कटौती गर्ने ।
- हालको प्रशासकीय प्रणालीलाई कानुनी जटिलता र प्रक्रियागत झञ्झटबाट मुक्त गर्न कार्यगत इकाई प्रणाली (Functional Unit System) मा ढाल्ने र एकद्वार समाधान (One stop solution) को मान्यताअनुरूप सेवाग्राहीहरूलाई सेवा दिने ।
- ई-गभर्नेन्स र स्मार्ट कर्मचारीतन्त्रका लागि 'जेन जि' पुस्तालाई ल्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
- सङ्घीय कर्मचारीतन्त्रलाई समानुपातिक समावेशी बनाउने र प्रदेशको कर्मचारीतन्त्रलाई पनि समानुपातिक समावेशी हुने गरी प्रदेशभित्रकै नागरिकहरूलाई सेवामा प्राथमिकता दिने ।
- जाति, भाषा, धर्म, संस्कृति, वर्ण, लिङ्ग र क्षेत्रका आधारमा हुने रोजगारी, नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, तालिम, ज्याला वा पारिश्रमिक आदिमा कुनै विभेद नगर्ने, त्यस्तो विभेद गरे-गराएको ठहरिएमा कानुनअनुसार दण्डित गर्ने ।
- मुलुकको सार्वजनिक प्रशासनलाई चुस्त, दुरुस्त, गतिशील, जनमुखी र दक्ष बनाउने, जनतालाई असल शासनको अनुभूति दिलाउने र उत्तरदायित्व प्रणालीमा जोड दिने ।
- पदोन्नति हुने बाहेकका सार्वजनिक प्रशासनका कार्यकारीहरू नियुक्तिको सिफारिसका लागि सार्वजनिक प्रशासन आयोग बनाउने । नियुक्तिका लागि सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञहरू मात्र योग्य हुने व्यवस्था गर्ने ।
- सार्वजनिक प्रशासनलाई पारदर्शिता र जवाफदेहिताको परिपाटी प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गर्दै राज्यका सेवा सुविधाहरू जनतालाई उपलब्ध गराउने, तोकिएको समयमा तोकिएको जिम्मेवारी पूरा नगर्ने माथि कडा कार्वाही गर्ने ।

८.७.३ भ्रष्टाचार निवारण तथा सुशासन

- सरकारी कारोवारसँग सम्बन्धित विभिन्न सरकारी निकायबाट प्रवाह गरिने सबै सेवाहरू एकद्वार समाधान प्रणालीको अवधारणाअनुरूप सूचना प्रविधि प्रणालीहरूका बिच अर्न्तआबद्धता कायम गरी डिजिटल माध्यमबाट उपलब्ध गराउने । यसका लागि विद्युतीय सुशासन आयोग (E-Governance Commission) लाई प्रभावकारी बनाउने ।
- सुशासनयुक्त तथा भ्रष्टाचारमुक्त अर्थव्यवस्था निर्माणका लागि सार्वजनिक तथा निजी क्षेत्रको आर्थिक कारोवारलाई स्मार्ट बैंकिङ प्रणालीमार्फत पारदर्शी तुल्याइने ।
- शासकीय क्षेत्र र सार्वजनिक सेवामा एआईको प्रयोग गरी गुणस्तरीय सेवा प्रवाह, सुशासन र सदाचारको प्रत्याभूति हुने गरी शासकीय सुधार गर्ने ।
- सेवाग्राहीलाई दिइने सेवा प्रवाहलाई सहज, सरल, छिटोछरितो र झन्झटरहित बनाउन तथा जनतालाई लाइनको सास्तीबाट मुक्त गराउनका लागि नागरिकता, राष्ट्रिय परिचयपत्र, राहदानी, सरकारी अस्पताल, यात्रुवाहक सवारी साधन, ठेकापट्टा, कर दाखिला, व्यवसाय दर्तालगायतका सेवामा अनलाइन प्रणाली, टाइम कार्ड तथा टोकन प्रणाली लागू गर्ने, ई-बिडिङलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- डिजिटल पहिचान प्रणालीमार्फत राष्ट्रिय परिचयपत्रलाई अझ सुरक्षित र प्रभावकारी बनाउने । नागरिकता प्रमाणपत्र र राष्ट्रिय परिचयपत्रको दोहरोपना हटाउने ।
- भ्रष्टाचार अन्त्यका लागि सार्वजनिक कोषको पारदर्शी ट्र्याकिङ, सरकारी खर्चमा चुहावट नियन्त्रण र सबै सार्वजनिक खरिदका कामहरू अनलाइनमार्फत गर्न ब्लकचेन प्रणाली प्रयोग गर्ने ।
- समाजमा शान्ति सुव्यवस्था कायम गर्न अपराध र अराजकता नियन्त्रण तथा दण्डहीनताको अन्त्य गर्ने । शान्ति सुरक्षालाई मजबुत बनाउने ।
- भ्रष्टाचारमा शून्यसहनशीलताको नीति लिने । भ्रष्टाचारको छानबीन गरी गैर-कानुनी तरिकाबाट आर्जित सम्पत्ति जफत गर्ने र सो सम्पत्ति भूमिहिन तथा आवासहिन र श्रमजीवी नागरिकहरूका लागि भूमि र आवासको व्यवस्थामा खर्च गर्ने ।
- छिटो छरितो कार्य सम्पादनका लागि न्यायपालिका र संवैधानिक अङ्गहरूको संस्थागत सुधार गर्ने ।
- राजनीतिक दलहरू तथा कर्मचारीतन्त्रलाई स्वच्छ बनाउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र जस्ता भ्रष्टाचार नियन्त्रणका निकायहरूलाई साधन सम्पन्न र सक्षम बनाउने ।
- शिक्षा, स्वास्थ्यलगायत सामाजिक तथा सार्वजनिक क्षेत्रका पदहरूमा राजनीतिक नियुक्ति गर्ने व्यवस्थाको अन्त्य गरी वरिष्ठता, योग्यता-क्षमता र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधारमा माथिल्लो स्थानमा रहेकालाई पदोन्नती गर्ने पारदर्शी प्रणाली अवलम्बन गर्ने ।
- दैनिक उपभोगका वस्तुहरूको आपूर्ति सहज तुल्याउने । महङ्गी, तस्करी, कृत्रिम अभाव, कालाबजारी, खाद्य वस्तुहरूमा मिसावट र वस्तु तथा सेवामा हुने सिण्डिकेट प्रणाली अन्त्य गर्ने ।
- सबै प्रकारका वस्तु र सेवाको मूल्यमा सरकारले नियमन गर्ने । नाप तौलमा ठग्ने तथा गुणस्तरहीन वस्तुको बिक्री वितरण गर्नेहरू माथि सख्त कारबाही गर्ने । उपभोक्ताहरूको हितका लागि बजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउंने ।
- नागरिकलाई वस्तु तथा सेवा सहज, सरल र सुपथ तवरले उपलब्ध गराउनका लागि सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापनमा सुधार गरी व्यवसायिक, प्रतिस्पर्धी र प्रभावकारी बनाउने ।
- सडक, विजुली, पानी, ढल, सञ्चारलगायतका विकास निर्माणका कार्यहरूमा सम्बन्धित निकायहरूको बिचमा एकीकृत र समन्वयात्मक ढङ्गले निर्माण, सञ्चालन र परिचालन गर्न समन्वय इकाइ गठन गर्ने ।

८.८ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध

- देशको परराष्ट्र नीतिलाई देशको हित र जनताको समृद्धिमा केन्द्रित गर्ने ।
- संयुक्त राष्ट्रसङ्घको वडापत्र, असंलग्नता र पञ्चशीलका सिद्धान्त, विश्व शान्तिका मान्यता, अन्तर्राष्ट्रिय कानून एवम् पारस्परिक हित र लाभका आधारमा सबै मित्र राष्ट्रहरूसँग मैत्री सम्बन्ध विकसित गर्ने ।
- ठूला र साना देशहरूबिच सार्वभौम समानता तथा एक अर्काको आन्तरिक मामिलामा अहस्तक्षेपको नीतिको पक्षपोषण गर्ने । भूपरिवेस्ठित देशको अधिकारको सुनिश्चितताका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
- जातिभेद, रङ्गभेद तथा आतङ्कवाद जस्ता जनविरोधी प्रवृत्तिहरू तथा साना देशहरूको राष्ट्रिय स्वाधीनता र स्वतन्त्रतामाथि गर्ने सबै खाले हस्तक्षेपको विरोध गर्दै समानता, सहअस्तित्व, शान्ति र निःशस्त्रीकरणलाई समर्थन गर्ने नीति अवलम्बन गर्ने ।
- देशको द्रुततर विकासका लागि राष्ट्रिय हितमा पुँजी र प्रविधि भित्राई लगानी प्रवर्धन, ऊर्जा निर्यात, नेपाली वस्तुको बजारीकरण, अन्तराष्ट्रिय श्रम बजारमा पहुँच, सूचना प्रविधि आदानप्रदान तथा नेपाललाई पर्यटकीय गन्तव्यस्थलको रूपमा विकास गर्न आर्थिक कुटनीतिलाई अगाडि बढाउने । यसका लागि विदेशस्थित नेपालका राजदूतावास र नियोगहरूलाई परिचालन गर्ने ।
- सीमा नाकाहरू नियमित र व्यवस्थित गर्ने ।
- नेपालको हित अनुकूल नरहेका तथा विभेदपूर्ण सन्धि सम्झौताहरूको पुनरावलोकन गरी अन्तर्राष्ट्रियरूपमा मान्य सिद्धान्तहरूको आधारमा समाधान गर्न पहल गर्ने ।
- विश्व शान्तिका लागि शान्त कुटनीतिलाई अगाडि बढाउँदै संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय शान्ति सेनामा नेपालको सहभागिता बढाउने ।
- क्षेत्रीय स्तरमा तनावरहित मित्रताका निम्ति आवश्यक पहलकदमी लिने । नेपालको भूमि कुनै पनि विदेशी मुलुकको विरुद्ध प्रयोग हुन नदिने । सार्क, विमिष्टेक, आईबिबिएन जस्ता क्षेत्रीय संस्थाहरूलाई गतिशील बनाउन प्रभावकारी भूमिका खेल्ने ।
- नेपाल राज्य वा नेपाल सरकार पक्ष हुने अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि तथा सम्झौताहरूलाई सङ्घीय व्यवस्थापिकाबाट अनुमोदन गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
- आदिवासीहरूले परम्परादेखि आवाद र भोगचलन गर्दै आएको भूमि तथा प्राकृतिक स्रोतहरूमाथि तिनीहरूको अधिकार स्थापित गर्ने, तिनीहरूका ज्ञान, सीप र प्रविधिहरू माथि प्याटेण्ट राइटस्को प्रत्याभूति गर्ने ।
- दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग सङ्गठनलाई प्रभावकारी बनाउन जनस्तरमा सम्बन्ध विस्तार गर्नुका साथै सदस्य राष्ट्रहरूबिच एक आपसमा सहयोग अभिवृद्धि गर्न जोड दिने ।......

८.९ विविध

८.९.१ गैर आवासीय नेपाली तथा प्रवासी नेपालीको अधिकारः

- विभिन्न कालखण्डमा नेपालबाट विदेशमा गएर बसेका गैर आवासीय नेपाली नागरिकहरूको यथार्थ तथ्याङ्क राख्नुका साथै तिनीहरूको हक हितको रक्षा गर्ने ।
- नेपाली नागरिकता त्यागेका गैर आवासीय नेपालीहरूको सीप तथा पुँजीलाई देशको आर्थिक विकासमा आकर्षित गर्ने र तिनीहरूलाई नेपाली नागरिक सरहका सुविधाहरू उपलब्ध गराउने ।
- विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूलाई २०७० साल भाद्र १ गतेको सहमतिअनुरूप सबै तहको निर्वाचनमा मताधिकार प्रदान गर्न आवश्यक कानुन तर्जुमा गर्ने ।
- प्रवासी नेपालीहरूबाट प्राप्त विप्रेषणलाई देशको उद्योगधन्दा तथा ऊर्जा विकासका काममा लगाउने । यसका लागि राज्यले समपूरक कोष (म्याचिङ फण्ड) को व्यवस्था गर्ने ।
- प्रवासी नेपालीहरूले पाउनुपर्ने अन्तर्राष्ट्रिय अधिकारका लागि आवश्यक पहल गर्ने ।

८.९.२ पूर्व ब्रिटिश गोर्खा सैनिकहरू तथा सिङ्गापुर गोर्खा कन्टिन्जेन्ट

- देशभित्र तथा बाहिर रहेका पूर्व ब्रिटिश गोर्खालगायत सबै पूर्व सैनिकहरूको हक, हित र अधिकारबारे ठोस नीति तय गर्ने ।
- प्रवासमा रहेका पूर्वगोर्खा सैनिकको नेपाली नागरिकता निरन्तरता हुने तथा नेपालमा आई बसोबास गर्ने तिनीहरूका सन्तानलाई वंशजको नागरिकता दिने व्यवस्था गर्ने ।
- पूर्व ब्रिटिश गोर्खा सैनिकको ज्ञान, सीप, कला तथा बृहत्तर अनुभवलाई राष्ट्र निर्माणको अभियानमा प्रयोग गर्ने नीति लिने ।
- प्रवासमा रहेका पूर्व ब्रिटिस गोर्खा सैनिकलाई ब्रिटिस सैनिकसरह समान अधिकारका लागि आवश्यक कदम चाल्ने र उनीहरूको समानता, स्वाभिमान र हितको संरक्षण गर्नुका साथै भेदभाव विरुद्धको आन्दोलनमा ऐक्यबद्धता जनाउने ।
- सिङ्गापुर गोखा कन्टिन्जेन्टभित्र कार्यरत नेपालीहरूलाई स्थानीय सुरक्षाकर्मीसरह सेवा सुविधा र सामाजिक सुरक्षा सुनिश्चित गर्न पहल गर्ने ।

९. रणनीति तथा कायनीति

अहिले पार्टीको रणनीति नेपाली समाजको शान्तिपूर्ण परिवर्तनका लागि क्रान्ति र रूपारन्तरणको दिशामा अगाडि बढ्नु हो । क्रान्तिको रणनीति सत्ताको मूल चरित्र परिवर्तन गर्ने उद्देश्यका साथ गरिने सङ्घर्षमा प्रयोग गरिने योजनाबद्ध उपाय र कार्यदिशाहरू हुन् । यो राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक वा सांस्कृतिक रूपान्तरणका लागि बनाइने समग्र योजना हो । अहिले पार्टीको रणनीति सङ्घीय समाजवादी गणतन्त्र स्थापना गर्ने सामग्रीक योजनासँग सम्बन्धित छ । यो मुलुकको सामाजिक विकासको विशिष्ट चरणको दिर्घकालीन र रणनीतिक महत्त्वका मूल कार्यभार हो, जुन विभिन्न ऐतिहासिक मोडहरूमा चरणबद्धरूपमा अगाडि बढ्दछ । यो पार्टीको आम कार्यक्रमसँग सम्बन्धित हुन्छ । अहिलेको हाम्रो रणनीतिक लक्ष्य वर्तमान सङ्घीय गणतन्त्रात्मक व्यवस्थालाई सुदृढ गर्दै समाजवादको दिशा पक्रनु हो । प्रत्येक ऐतिहासिक मोडहरूमा अन्तरविरोधको कडी पत्ता लगाउनु, शक्ति विन्यासको योजना बनाउनु, परिवर्तनका बाधक शक्तिहरूलाई अलग थलग पार्नु, सङ्घवाद र समाजवादका पक्षधर शक्तिहरूलाई गोलवन्द गर्नु, स्थायी प्रकृतिको संयुक्त मोर्चा निर्माण गर्नु, सङ्गठन र सङ्घर्षका रूपहरू तय गर्नु र सङ्घीय समाजवादी व्यवस्था स्थापनाका लागि शक्ति सञ्चय गर्नु पार्टीको रणनीतिसँग सम्बन्धित विषय हो । उपरोक्त काम पूरा गर्नका लागि पार्टीले तात्कालिक कार्यनीति अगाडि सार्नु पर्दछ ।

तात्कालिक कार्यनीति भनेको देशको ठोस परिस्थितिअनुरूप तात्कालिक लक्ष्य प्राप्त गर्ने तरिका, विधि र साधनहरूको निचोड हो । यो देशको वस्तुगत परिस्थिति, आत्मगत अवस्था र वर्गीय तथा राजनीतिक शक्ति सन्तुलनको आधारमा तत्काल गर्नुपर्ने काम हो । यसले पार्टीको दैनिक कृयाकलाप र आचरणलाई अभिव्यक्त गर्दछ । रणनीति लक्ष्यसम्म पुग्नका लागि रोजिएको बाटो हो भने कार्यनीति परिस्थितिअनुसार समय, स्थान र शक्तिसन्तुलन बुझेर लचिलोरूपमा त्यसको कार्यान्वयन हो । रणनीति भनेको दीर्घकालीन लक्ष्य प्राप्तिका लागि बनाइने दिशा हो भने, कार्यनीति त्यस रणनीतिको अल्पकालीन कार्यान्वयन विधि अर्थात् रणनीति सफल बनाउन गरिने विशेष, तात्कालिक र व्यावहारिक काम हो । रणनीतिविना क्रान्ति दिशाहीन हुन्छ भने कार्यनीति विना रणनीति अमूर्त सपना मात्र हुन्छ । यी दुवैबिच समन्वय अत्यावश्यक हुन्छ । अहिलेको हाम्रो तात्कालिक कार्यनीति प्राप्त उपलब्धिहरूको रक्षा गर्दै थप उपलब्धिहरू हासील गर्नका लागि सङ्घर्ष गर्नु तथा विकासको समाजवादी बाटो अवलम्बन गर्दै समतामूलक समृद्धि र सुशासनको दिशामा देशलाई अगाडि बढाउनु हो । यसका लागि हामीले राजनीतिक दबाब सिर्जना, जनमत निर्माण र राज्यका गलत कृयाकलापको विरुद्ध जनसङ्घर्ष अघि बढाउनु पर्दछ ।

हाम्रो पार्टीको तात्कालिक लक्ष्य पहिचानसहितको सङ्घीय गणतन्त्रको स्थापना, राज्यका सबै अङ्ग, तह र निकायमा समानुपातिक समावेशीकरण, प्रादेशिक स्वायत्तता, धर्मनिरपेक्षता र अधिकार र अवसरमा सबैको समानता हो । त्यसका लागि सङ्घ वा प्रदेशको सरकारमा हुँदा आफ्नो नीति र कार्यक्रममार्फत र विपक्षमा हुँदा सडक र सदनमा आफ्नो माग र मुद्दाकोरूपमा यसलाई उठाउनु पर्दछ । यो रणनीतिसँग अन्तर्सम्बन्धित र त्यसको अभिन्न अङ्ग, तर रणनीति जस्तो स्थिर र दिर्घकालीन नभई अस्थायी, सामयिक र परिवर्तनशील हुन्छ । तात्कालिक कामहरूको निर्क्योल गर्नु, तात्कालिक अन्तर्विरोध समाधान गर्न प्रहारको निशाना निर्धारण गर्नु, तात्कालिक शक्ति सन्तुलनको आधारमा संयुक्त मोर्चा र कार्यगत एकता गर्नु, सङ्घर्षका तात्कालिक माग र नाराहरू तय गर्नु, सरकारमा रहँदा नीति र कार्यक्रम तथा विपक्षमा रहँदा पार्टीले उठाउनु पर्ने माग र मुद्दाहरू निर्क्योल गर्नु आदि तात्कालिक कार्यनीतिसँग सम्बन्धित विषय हुन् ।

१०. आगामी कार्यभार

सङ्घीय संसदको वर्तमानसमेत, संसदको पहिलो र दोस्रो शक्तिसमेत मिलेर नयाँ सरकारको गठन, संविधान संशोधनलगायतका ७ बुँदे सहमतीका घट्नाहरूले देशमा चली रहेको अग्रगमन र पश्चगमनबिचको सङ्घर्ष नयाँ चरणमा प्रवेश गरेको छ । राज्यसत्तामा पटकपटक पुगेका दलहरूको अकर्मन्यता, भ्रष्टाचार, कुशासनका कारण केही पुनर्उत्थानवादी र नवसम्बर्द्धनवादी तत्वहरू सल्बलाउन थालेका छन् । सङ्घीयता, गणतन्त्र, समानुपातिक समावेशीकरण र धर्मनिरपेक्षता विरोधी शक्तिहरूद्वारा विगतमा प्राप्त उपलब्धिहरू उल्टाउने षड्यन्त्र गरिरहेका छन् । यस्ता षड्यन्त्रहरूबाट पार्टी हरदम सजग रहनु पर्दछ । अहिलेको हाम्रो पार्टीको मुख्य कार्यभार यथास्थिति र पुनर्उत्थानवादी कृयाकलापहरूलाई परास्त गर्दै जनसङ्घर्षको विकास र संविधान संशोधनमार्फत् क्रान्तिलाई पूर्णता दिंदै देशलाई आर्थिक विकास र समृद्धिको युगमा प्रवेश गराउनु हो । यसका लागि सडक, सदन र सरकार तीनवटै क्षेत्रको समन्वयात्मक पहल र सङ्घर्षको आवश्यकता छ । यथास्थितिवादी तथा प्रतिगामी शक्तिहरूबिचको सानो भन्दा सानो अन्तर्विरोधहरूको प्रयोग तथा सङ्घीयता, सुशासन र समृद्धिका पक्षघर राजनीतिक शक्तिहरूसँग सहकार्य र एकता आवश्यक छ । सङ्घीयता, गणतन्त्र, समानुपातिक समावेशीकरण र धर्मनिरपेक्षतालाई उल्टाउन प्रयत्न गरे भने हाम्रो पार्टीले सरकारको बारे पनि पुनर्विचार गर्नु पर्दछ । पार्टीले लिएको राजनीतिक कार्यदिशाको आधारमा सङ्गठनात्मक शक्ति निर्माण गरी राजनीतिक प्रतिस्पर्धा र पहलको माध्यमबाट पार्टीलाई देशको महत्त्वपूर्ण राजनीतिक शक्तिको रूपमा स्थापित गर्नु अहिलेको हाम्रो दायित्व हो । यसका लागि हाम्रा मुख्य कार्यभारहरू निम्नानुसार छन् :

१०.१ वैचारिक-राजनीतिक काम

वर्तमान परिस्थितिमा वैचारिक-राजनीतिक काम भनेको पार्टीले अगाडि सारेका नेपाली क्रान्तिको सिद्धान्त, यसको कार्यदिशा, रणनीति र कार्यनीति, राज्य पुनर्सरचना र पहिचानको आन्दोलन, नेपालको संविधानका प्रतिगामी अन्तर्वस्तुहरू, पार्टी निर्माणको दिशा र सङगठनात्मक सिद्धान्त, नेपालका वर्तमान राजनीतिक पार्टीहरूबिचको भिन्नता, पार्टी एकीकरणको महत्तवलगायत समसामयिक राजनीतिका विषयहरू हुन् । पार्टीका नेता कार्यकर्ताहरूको वैचारिक सैद्धान्तिक स्तरलाई उन्नत पार्ने काममा पार्टी स्कूल तथा प्रशिक्षण विभागले विशेष भूमिका खेल्नु पर्दछ । पार्टी स्कूललाई कार्यालयमै चुनिएका थोरै सङ्ख्यालाई राखेर भए पनि नियमितरूपमा सञ्चालन गनु पर्दछ र क्रमशः फरक स्तरका लागि फरक पाठ्यक्रम पनि विकास गर्नु पर्दछ । सिङ्गो पार्टी पंक्तिलाई आजका चुनौतीको सामना गर्न सक्ने गरी तयार गर्नु पर्दछ । पार्टीको बैचारिक राजनीतिक कामको सारतत्व वर्तमान आन्दोलनलाई नेतृत्व प्रदान गर्न सक्ने गरी पार्टी निर्माण गर्नु हो भन्ने कुरा कदापि भुल्नु हुँदैन । पार्टीको सही नीति, सिद्धान्त तथा कार्यक्रमले नै पार्टीमा आकर्षण पैदा गर्दछ ।

१०.२ सङ्गठनात्मक काम

पार्टीको वैचारिक-राजनीतिक उद्देश्यलाई पूरा गर्न पार्टी सङ्गठनको आवश्यकता पर्दछ । हाम्रो पार्टी निर्माणको आधारभूत दिशा जन सङ्घर्ष र राजनीतिक प्रतिस्पर्धामा श्रेष्ठता स्थापित गर्न सक्ने गरी जनआधारित कार्यकर्ता पार्टीको निर्माण गर्नु हो । जनतामा आधारित कार्यकर्ता पार्टी भन्नाले पार्टी कामलाई समाजका विविध क्षेत्रमा अर्थात श्रमजीवी, किसान, युवा, विद्यार्थी, खेलाडी, बौद्धिक पेसाकर्मी, महिला, मधेसी, आदिवासी जनजाति, खस, आर्य, शिल्पी, साँस्कृतिककर्मी, मुस्लिम, प्रवासी नेपाली आदि क्षेत्रमा फैलाउने र ती क्षेत्रहरूमा काम गर्ने पार्टी कार्यकर्ता तयार गर्ने कुरा हो । यसका लागि पार्टी सङ्गठन तथा भातृ सङ्गठनहरू निर्माण गर्नुका साथै कार्यकर्ता निर्माण तथा प्रशिक्षणको कामलाई व्यापक गर्नु पर्दछ । पार्टीका प्रत्येक समितिहरू निर्माण गर्दा वर्तमानका विशिष्ट राजनीतिक कार्यदिशालाई पूरा गर्न सक्ने गरी निर्माण गर्नु पर्दछ । पार्टीभित्र समिति प्रणालीलाई सुदृढ बनाउनु पर्दछ र प्रत्येक समितिलाई आफ्नो कार्यक्षेत्रको वास्तविक नेताका रूपमा स्थापित गर्नु पर्दछ ।

१०.३ जनजागरण र जनसङ्घर्ष

अहिले हाम्रो पार्टीले आफ्नो माग र मुद्दाहरूलाई पूरा गर्न सरकार, सदन र जनसङ्घर्ष तीनवटै मोर्चाबाट सङ्घर्ष गर्ने नीति लिएको छ । कुनै पनि पार्टी सङ्घर्ष सञ्चालनको क्षेत्रमा पारङ्गत हुन सक्नु पर्दछ । देशको वस्तुगत परिस्थिति र राजनीतिक शक्ति सन्तुलनमा परिवर्तन हुने वित्तिकै पार्टीले सङ्घर्षका रूपहरूलाई बदल्न सक्नु पर्दछ । हामी शान्तिपूर्ण आन्दोलनको संसदीय र गैर संसदीय रूपदेखि वल प्रयोगको रूपसम्म अपनाउन तयार हुनु पर्दछ र जस्तालाई तस्तै जवाफ दिन तयार हुनु पर्दछ । यत्तिवेला जनताले ७ दशकभन्दा वढी सङ्घर्ष गरेर प्राप्त गरेको सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, समावेशिता र धर्मनिरपेक्षता विरुद्ध पुनर्उत्थानवादी शक्तिहरू सक्रिय भएका छन् भने पुराना दलहरू पनि समानुपातिक समावेशी प्रतिनिधित्व प्रणाली हटाउन मौकाको खोजीमा छन् । त्यसैले अव हामीले प्राप्त उपलब्धिहरूको रक्षा गर्दै थप उपलब्धि हाँसील गर्नका लागि जनजागरणको अभियान सञ्चालन गर्न तथा समान विचार भएका राजनीतिक शक्तिहरूसँग मिलेर जनसङ्घर्षको आँधिबेहरी सिर्जना गर्न जरुरी छ । यसका लागि श्रमजीवी वर्ग र उत्पीडित समुदायलगायत सम्पूर्ण वर्ग, तह, पेसा र क्षेत्रका जनताका मागहरूलाई समेट्नु पर्दछ ।

१०.४ पार्टी एकीकरण, संयुक्त मोर्चा र कार्यगत एकता

देशमा सङ्घीय समाजवादी गणतन्त्र स्थापना गर्न सिद्धान्त र विचार मिल्ने दलहरूलाई एकीकृत गर्नु पर्दछ भने माग र मुद्दा मिल्ने दलहरूलाई सङ्घर्षको प्रकृति हेरी संयुक्त मोर्चा वा कार्यगत एकतामा आवद्ध गर्नु पर्दछ । हामीले परिवर्तनका बाधक शक्तिहरूलाई एक्ल्याउन त्यसको विरुद्ध सबै राजनीतिक शक्तिहरूलाई मोर्चामा आवद्ध गर्न सक्नु पर्दछ । दिर्घकालीन मित्र शक्तिहरूलाई रणनीतिक प्रकृतिका मोर्चाहरूमा र अस्थायी वा खास खास कार्यसूचीहरू मात्र मिल्ने पार्टीहरूलाई त्यस्तै खाले अस्थायी मोर्चा वा कार्यगत एकतामा समेट्नु पर्दछ । भिन्न सिद्धान्त, भिन्न राजनीति र भिन्न विचार भएका राजनीतिक शक्तिहरूलाई न्युनतम साझा कार्यक्रमका आधारमा संयुक्त मोर्चामा आवद्ध गर्न सकियो भने त्यसले सङ्घर्षमा विजय हासिल गर्न सजिलो हुन्छ । यस्तो मोर्चा बनाउँदा हामीले परिवर्तनका बाधक शक्तिहरूबिच भेद गर्ने मात्र होइन, सहयात्री शक्तिहरूसँगको व्यवहारमा पनि ठोस स्थितिलाई ख्यालमा राख्न सक्नु पर्दछ । यस्ता मोर्चाहरूको चरित्र अल्पकालीन, अस्थीर र अस्थायी प्रकृतिको हुन्छ । सामुहिक नेतृत्वको आधारमा चल्ने भए पनि यस्ता मोर्चामा प्रतिस्पर्धा र पहलका आधारमा पार्टीको नेतृत्व स्थापित गर्न योजनावद्ध ढङ्गले काम गर्नु पर्दछ ।

१०.५ प्रचारात्मक काम

पार्टी बलियो बनाउन पार्टीमाथि अन्य राजनीतिक शक्तिहरूले फैलाएका भ्रमहरू र दुष्प्रचार चिर्ने र आफ्नो नीति सिद्धान्तको व्यापकरूपमा प्रचार प्रसार र प्रकाशन गर्ने काम गर्नु पर्दछ । पार्टी काममा प्रचार कार्यको अत्यन्त महत्त्वपूर्ण भूमिका हुन्छ । पार्टीको सिद्धान्त ठीक छ र सङ्गठन मजवुत छ भने पनि त्यसलाई प्रचार प्रसार नगरी जनताले थाहा पाउँदैनन् । अहिलेको युग विज्ञान, प्रविधि तथा कृत्रिम बौद्धिकताको युग हो । यसले सूचना र सञ्चार क्षेत्रमा पनि क्रान्ति ल्याएको छ । त्यसअनुरूप हाम्रो कामको तरिकालाई व्यवस्थापन गर्न जरुरी छ । हामीले जतिसुकै महत्त्वपूर्ण र राम्रो काम गरे पनि त्यसको प्रचार-प्रसार भएन भने हाम्रा कामहरू ओझेलमा पर्छन् । त्यसैले हामीले गरेका कामहरूलाई जनताको बिचमा प्रचार प्रसार गर्नु, त्यसको महत्त्वका बारेमा उनीहरूलाई जानकारी दिनु, पार्टीको पक्षमा जनमत तयार गर्नु आवश्यक छ । यसका लागि पार्टीले साइबर डेस्क निर्माणका साथै आफ्नो दस्तावेज, मुखपत्र, पत्रिकाहरू, वेबसाइट र पार्टी निकटका अनलाइनहरूलाई व्यवस्थितरूपमा चलाउनु पर्दछ । त्यसरी नै सामाजिक सञ्जाललगायत अन्य प्रकाशनहरूलाई पनि व्यापकरूपमा प्रयोग गर्नु पर्छ ।

प्रिय साथीहरू,

हाम्रो पार्टी एकीकरण, ध्रुवीकरण फुट, विभाजन र पुनर्गठनको कष्टसाध्य कामबाट अगाडि बढेको छ । तर हाम्रो लागि एउटा गौरबको विषय जतिपटक एकीकरण, ध्रुवीकरण वा फुट, विभाजन र पुनर्गठन भए पनि वैचारिकरूपमा हामीले नेपाली क्रान्तिको सिद्धान्त सङ्घीय समाजवाद र जस्तो समाज उस्तै पार्टी निर्माण गर्ने हाम्रो सङ्कल्पलाई निरन्तरता दिन सफल भएका छौँ । यो हाम्रो पार्टीको वैचारिक श्रेष्ठताको उपज हो । हामीले अगाडि सारेको सिद्धान्त नेपाली समाजको बहुलतायुक्त चरित्र सुहाउँदो हुनुको परिणाम हो । त्यसैले यो वैचारिक ऊर्जालाई पुँजीकृत गरी सङ्गठनात्मक शक्तिमा रूपान्तरित गर्नु पर्दछ । यसका लागि हामीले पार्टी पुनर्गठनको महान लक्ष्यलाई आत्मसात गर्दै सङ्गठन विस्तार र सुदृढीकरणका लागि सक्रियता र आत्मविश्वासका साथ अगाडि बढ्न सक्नु पर्दछ । पार्टीभित्र आपसी एकता, हार्दिकता र सकारात्मक सोचको विकास गर्न सक्नु पर्दछ । हामीबिचको वैचारिक एकताले हामीलाई भावनात्मक एकताको बाटोमा डोहऱ्याउने छ र सङ्गठनात्मक शक्तिमा रूपान्तरण गर्ने छ । यसरी मात्र हामीले प्रतिस्पर्धा र पहलमा श्रेष्ठता स्थापित गर्न सक्ने र देशको राज्य व्यवस्थाको नेतृत्व दिन सक्ने भरपर्दो पार्टी निर्माण गर्न सक्ने छौँ ।

अहिले देशमा नयाँ बैकल्पीक राष्ट्रिय शक्ति निर्माणका लागि पुनर्उत्थानवादी र नवसम्बर्द्धनवादी शक्तिहरू पनि अगाडि बढिरहेका छन् । पुरानो, मक्किएको र जनताले रछ्यानमा फालिसकेको विचार बोकेर बैकल्पीक शक्ति निर्माण हुँदैन । त्यसका लागि विचार, सङ्गठन, कार्यशैली सबै हिसावले नयाँ ढङ्गको, हरेक क्षेत्रमा आफ्नो अलग विकल्प भएको र नेपाली क्रान्तिका कार्यभारहरूलाई पूरा गर्न सक्ने पार्टी हुनु पर्दछ । त्यसका लागि पहिचान र अधिकारसहितको सङ्घीयता, सुशासन, समतामूलक समृद्धि र समाजवाद पक्षधर नयाँ बैकल्पीक राष्ट्रिय शक्तिको निर्माण गर्नु पर्दछ । अनि मात्र यो देशको जिम्मेवारी सम्हाल्न सक्ने भरपर्दो राजनीतिक शक्ति बन्न सक्दछ । यतिवेला हामी पार्टीको सङ्घीय परिषद्को यस प्रथम ऐतिहासिक बैठकमा उपस्थित भएका छौँ । आम नेपाली जनता, सिङ्गो देश, र अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले समेत हामीलाई उत्सुकतापूर्वक नियालि रहेका छन् । देशमा २०६२/६३ सालको जनक्रान्तिबाट प्राप्त सीमित उपलब्धिहरूलाई पनि संविधान संशोधनको नाममा खोस्ने षडयन्त्रमा पुराना पार्टीहरू लागेका छन् । त्यस्तो स्थिति उत्पन्न भएमा हामी आफ्नो अधिकार प्राप्तिको लडाइँमा शीरमा कफन बाँधेर उत्रन तयार हुनु पर्दछ । यस धर्तिमा जन्म लिने प्रत्येक मानिसहरू मर्छन, तर ती व्यक्तिहरू मात्र अमर हुन्छन् जो युगको अभिभारा पूरा गर्न आफ्नो ज्यान हत्केलामा राखेर सङ्घर्षमा उत्रन तयार हुन्छन् । हामीलाई विश्वास छ, पार्टीको सिङ्गो पङ्क्ति यो नयाँ अभिभारा बहन गर्न तयार हुने छ । आफ्नो पहिचान र अधिकार प्राप्ति तथा सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, समानुपातिक समावेशिता र धर्मनिरपेक्षतालाई जोगाउन हातमा हात काँधमा काँध मिलाएर अगाडि बढ्न जरुरी छ । अतः आउनु होस, हामी सबै एकजुट भएर यो युगको अभिभारालाई पूरा गरौँ, पहिचानसहितको सङ्घीय समाजवादी गणतन्त्र निर्माणका लागि जनसङ्घर्षमा अगाडि बढौँ ।

धन्यवाद ।

समाप्त

रोजगारदाता र योगदानकर्ताको सूचीकरण र योगदान रकम संकलनमा उल्लेख्य वृद्धि : कोष

काठमाडौं । सामाजिक सुरक्षा कोषले रोजगारदाता र योगदानकर्ताको सूचीकरणमा र योगदान रकम संकलनमा उल्लेख्य वृद्धि भएको जनाएको छ ।

आज काठमाडौंमा आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा कोषका प्रवक्ता कृष्ण अधिकारीले आ.व. २०८१/८२मा कुल रोजगारदाता सूचीकरण संख्या २०,९५१ पुगेको बताउनुभयो । उहाँले कुल योगदानकर्ता श्रमिकको संख्या यस आ.व. २०८१/८२ मा थप ८ लाख ८२ हजार ९४६ ले वृद्धि भई कुल २३ लाख ७४ हजार ४८६ पुगेको जानकारी दिनुभयो । जसमध्ये औपचारिक तर्फ ६ लाख ०१ ह्जार ८२५, वैदेशिक क्षेत्र तर्फ १७ लाख ७१ ह्जार ५३७, अनौपचारिक र स्वरोजगार क्षेत्र तर्फका श्रमिक ११२४ संख्या रहेको छ । आ. व. २०८१/८२ मा थप २५ अर्व ३६ करोड रुपैयाँ योगदान रकम संकलन सहित कूल योगदान रकम संकलन ८३ अर्व ६५ करोड पुगेको कोषद्वारा जारी प्रस विज्ञप्तिमा समेत उल्लेख रहेको छ ।

प्रवक्ताद्वरा जारी विज्ञप्ति उल्लेख भएअनुसार सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध भई नियमित योगदान गरेका योगदानकर्ताहरुलाई कोषले सञ्चालनमा ल्याएका सामाजिक सुरक्षा योजनाहरुको उपयोग गरे बापत भुक्तानी गर्दै आईरहेको छ । औषधि उपचार, स्वास्थ्य तथा मातृत्व सुरक्षा योजना अन्तरर्गत १ लाख १० हजार ६९६ योगदानकर्तालाई २ अर्व १५ करोड, दुर्घटना तथा अशक्तता सुरक्षा योजना ५,९३३ योगदानकर्तालाई २० करोड त्यस्तै आश्रित परिवार सुरक्षा योजना अन्तरर्गत ७ सय ४५ जनालाई २६ करोड र वृद्ध अवस्था सुरक्षा योजना अन्तरगत १ लाख १२ हजार ८ सय ६८ योगदानकर्तालाई १३ अर्व १३ करोड भुक्तानी भएको जानकारी उल्लेख छ । आ.व. २०८१/८२ मा थप ३ लाख ६२ हजार वटा दावि भुक्तानी मार्फत ५ अर्व ८७ करोड रकम सहित कुल ७ लाख ५६ हजार वटा दाबि भुक्तानी मार्फत हालसम्म कुल १५ अर्व ७५ करोड रुपैयाँ रकम भुक्तानी गरिएको जारी विज्ञप्तिमा उल्लेख रहेको छ ।

योगदानकर्ता सापटी अन्तरर्गत विशेष सापटी ३४ हजार २० योगदानकर्तालाई ६ अर्व ९० करोड, घर सापटी ६७ योगदानकर्तालाई १३ करोड र शैक्षिक सापटि १० योगदानकर्तालाई १ करोड गरी कूल ३४ हजार ९७ योगदानकर्तालाई ७ अर्व ४ करोड भुक्तानी भएको कोषद्वारा जारी विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

कोषको सेवा प्रवाहलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन यसै आ.व. २०८१/८२ मा थप २४ वटा सहित कूल १०७ वटा स्वास्थ्य संस्थासंग स्वचालित प्रणाली जडान भई सेवा प्रवाह भइरहेको छ । वैदेशिक रोजगारी र स्वरोजगारीमा रहेका व्यक्तिहरुको कोषमा योगदान रकम संकलन कार्यलाई थप सहज बनाउन १२ वटा वित्तीय संस्थासंग आवश्यक सहकार्यको लागि सम्झौता गरिएको कोषले जनाएको छ ।

औपचारिक क्षेत्रका श्रमिकहरुको लागि सामाजिक सुरक्षा योजना संचालन कार्यविधिको संशोधन स्वीकृत भई योगदानकर्ताको परिवारमा स्वास्थ्य सेवा विस्तार भई यसै आर्थिक वर्षमा कार्यान्वयनमा आईसकेको छ । भने आज भन्दा ५ वर्ष अगाडी योगदानकर्तामा मात्र सिमित रहेको स्वास्थ्य उपचार सेवा आज योगदानकर्ताको परिवारमा समेत विस्तार भइसकेको र औषधी उपचारको १ लाखको सीमालाई योगदानकर्ताको हकमा अस्पतालमा भर्ना भई उपचार गराउनु पर्ने भएमा १० लाख सम्मको उपचार खर्च ५० प्रतिशत सहभुक्तानी सुविधा समेत कोषले उपलब्ध गराउने गरी सुविधा विस्तार भइसकेको जारी विज्ञप्तिमा उल्लेख छ । अबको करिव चार वर्ष कोषमा आवद्ध हुने श्रमिक र श्रमिकको परिवारको स्वास्थ्य जिम्मा कोष मार्फत राज्यको हुने गरी काम भइरहेको छ ।

त्यस्तै विज्ञप्तिमा उल्लखे भएअनुसार मानविय पुँजीको महत्वपूर्ण पाटो जनसांख्यिकीय लाभलाई अधिकत्तम उपयोग गर्ने गरी काम गर्ने उमेर सम्म काम गर्ने र कमाईको केहि हिस्सा मासिक रुपमा कट्टा गरी राज्यको संयन्त्र सामाजिक सुरक्षा कोषमा जम्मा गरेपछि मनोविज्ञान विकास मार्फत नयाँ पुस्तामा राज्य प्रतिको अपनत्वमा भावना अभिवृद्धि हुने गरी कोषका हरेक रणनीतिहरु केन्द्रित छन । भने अर्कोतिर कोष आन्तरिक पुँजी परिचालनको महत्वपुर्ण माध्यम हुने गरी राज्यको पुर्वाधार निर्माणमा कोषको रकम उपयोग हुन सक्ने गरी नीतिगत आधारहरु तयार गरिरहेको उल्लेख छ ।

जसपा नेपाल सप्तरीको अध्यक्षमा केदार यादव निर्वाचित

काठमाडौं । जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल सप्तरी जिल्लाको अधिवेशनबाट अध्यक्ष पदमा केदार यादव निर्वाचित भएका छन् । निकटतम प्रतिस्पर्धी उमेश यादवलाई ३० मतले पराजित गर्दै अध्यक्षमा केदार विजयी भएका हुन् ।

मंगलबार राजविराजमा जिल्ला अधिवेशनको निर्वाचनमा अध्यक्ष पदका लागि पाँच सय चार मत परेको थियो । जसमा दुई सय ३५ मत ल्याएर जसपा नेपाल सप्तरीको आगामी कार्यकालको लागि केदार यादव अध्यक्षमा निर्वाचित हुन् । केदार यादव यसअघि पनि सप्तरीको जिल्ला अध्यक्ष पदमा कार्यरत थिए ।

यसैगरी, जिल्ला उपाध्यक्षमा लक्ष्मण यादव विजयी भएका छन् । उनले निकटतम प्रतिस्पर्धी हरेराम यादवलाई जम्मा ९ मतले पराजित गर्दै विजय हासिल गरेका छन् ।

काठमाडौं महानगरको गुण्डागर्दी रोक्न माग गर्दै गृह र कानूनमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र

काठमाडौं । कवाड व्यवसायी समाज नेपालले काठमाडौं महानगरपालिकाद्वारा व्यवसायीमाथि भइरहेको गुण्डागर्दी तत्काल रोकी शान्ति सुरक्षाको माग गर्दै गृहमन्त्री रमेश लेखक र कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्री अजयकुमार चौरसियालाई ज्ञापनपत्र बुझाएका छन् ।

कवाड व्यवसायी र संकलकमाथि भईरहेको ज्यादती रोक्नको लागि उनीहरुले गृहमन्त्री लेखक र कानून मन्त्री चौरसियासमक्ष माग गरेका छन् । काठमाडौं महानगरको गुण्डागर्दी र ज्यादतीलाई तत्काल रोक्न लगाई व्यवसायीको जिउधनको रक्षाको लागी पनि उनीहरुले माग गरेका छन् । आज (शनिबार) मन्त्रीक्वार्टर पुगेर उनीहरुले विभिन्न माग समेटिएको ज्ञापनपत्र बुझाउने क्रममा यस्तो आग्रह गरेका हुन् ।

मन्त्रीसमक्ष उनीहरुले बुझाएको ज्ञापनपत्रमा भनिएको छ, ‘उपरोक्त सम्बन्धमा निवेदन यो छ कि हामी कवाडी व्यवसायीहरु नेपाल सरकारको प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता रहि काठमाडौं महानगरपालिकाको विभिन्न वडाहरुमा कवाड व्यवसाय संचालन गर्दै आएका छौ । बर्षौ देखि कवाड व्यवसाय गर्दै आएका कवाड व्यवसायीहरुले सरकारलाई तिर्नु पर्ने सम्पुर्ण कर (राजस्व) तिर्दै आएका छौं । देशमा संचालीत उद्योगहरु स्टील, वियर तथा मदिराजन्य उद्योग, कागज, प्लाष्टिक, ब्याट्री, मेटल उद्योगलाई चाहिने कच्चा पदार्थ कवाड व्यवसायीले आपूर्ती गर्दै आएको छ र देशको व्यापार घाटा कम गर्न कवाड व्यवसायको भुमिका रहेको छ । हाल यो व्यवसायमा एक लाख मानिस प्रतक्ष रोजगारमा आवद्ध रहेको कुरा यहाँलाई अवगत गराउन चाहन्छौं र वातावरणीय सरसफाईमा कवाड व्यवसायको योगदान रहेको छ ।’

अध्यक्ष रामकेवल गुप्ताको नेतृत्वमा गएको टोलीले ज्ञापनपत्र बुझाएको हो ।

‘तथापि काठमाडौं महानगरपालिकाले विगत २ वर्ष देखी आफ्ना प्रहरी परिचालन गरी गुण्डागर्दी सैलीमा कवाड व्यवसायी, संकलक मजदुरहरु माथी कुटपिट गर्ने, अपहरण गर्ने र कवाड व्यवसायका संरचनाहरु भत्काउने, संकलक र मजदुरका साईकल र समान जफत गर्ने काम गरिरहेको छ । काठमाडौं महानगर प्रहरीको कुटपिटका कारण कवाड व्यवसायी र संकलहरुको टाउको फुटेको र अङ्गभङ्ग भएका छन् । खासगरी भन्ने हो भने काठमाडौं महानगरका मेयर बालेन्द्र शाहले काठमाडौं महानगर बाट गरिब जनता गरीखाने वर्गलाई हटाउने खोजेको छ,’ गुप्ताले जनाएका छन् ।

‘कवाड व्यवसायी र संकलक माथि भईरहेको यो प्रकारको महानगरको गुन्डागर्दी ज्यादतीलाई तत्काल रोक्न लगाई व्यवसायीको जिउधनको रक्षाको लागी हामी कवाड व्यवसायी माननीय मन्त्री ज्यु समक्ष अनुरोध गर्न चाहन्छौं,’ ज्ञापनपत्रमा उल्लेख गरिएको छ ।

सांसद किरण साहको पद खारेजी र मत फिर्ताको माग गर्दै निर्वाचन आयोगमा निवेदन दर्ता

काठमाडौ । नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)का सांसद किरण साहको सांसद पद खारेज गर्नुपर्ने माग गर्दै निर्वाचन आयोगमा निवेदन परेको छ । साथै सांसद साहलाई दिइएको मत समेत फिर्ता माग गरिएको छ ।

रौतहट राजपुर नगरपालिका-४ निवासी राजनकुमार साहले बिहीबार निर्वाचन आयोगमा निवेदन दर्ता गराउदै यस्तो माग गरेका हुन् । सांसद साह रौतहट क्षेत्र नं. २ बाट निर्वाचित सांसद हुन् । गत आमनिर्वाचनमा सांसद साह स्वतन्त्र उम्मेदवारको रुपमा उम्मेदवारी दर्ता गरेका थिए ।

आम जनताले स्वतन्त्र जिताउ अभियान अन्तरगत आफ्नो अमुल्य मत दिइ बिजयी बनाएको तर सांसद साहले त्यसको ठिक उल्टो जसको विरोधमा प्रतिस्पर्धा गरेका थिए सोही दलमा प्रवेश गरेकाले आफूहरुले दिइएको मत फिर्ता गर्नुपर्ने र सांसद पद खारेज गर्नुपर्ने जिकिर निवेदक साहको रहेको छ । स्वतन्त्र उम्मेदवारको रुपमा बिजयी भएको केही समय पछि सांसद साह एमालेमा प्रवेश गरेका थिए । अहिले सांसद साह प्रतिनिधिसभा अन्तरगतको महिला तथा सामाजिक मामिला समितिका सभापति समेत रहेका छन् ।

समावेशी र समतामूलक गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चित गर्न र सबैका लागि जीवनपर्यन्त सिकाइका अवसरहरू प्रवर्द्धन गर्न खोज्ने राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरूसँग सामञ्जस्यता राखेको छ । यो नीतिले विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना र बृहत् संघीय शिक्षा ढाँचामा उल्लिखित नेपालका शिक्षाका राष्ट्रिय लक्ष्यहरू पनि प्रतिविम्बित गर्दछ ।

मधेश प्रदेश सरकार
शिक्षा तथा संस्कृति मन्त्रालय
जनकपुरधाम, धनुषा, नेपाल

नेपालमा पौष्टिक चामल तथा आपूर्ति श्रृंखला सुधार परियोजना सुरु

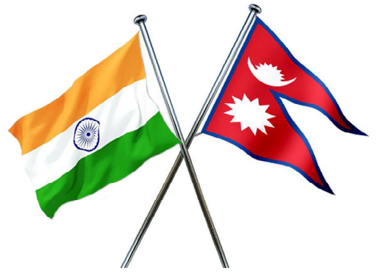

काठमाडौं । भारत सरकारले संयुक्त राष्ट्रसंघको विश्व खाद्य कार्यक्रमसँग सहकार्य गर्दै नेपालमा पौष्टिक तत्व स्तरोन्नति गरिएको चामल तथा आपूर्ति शृङ्खला व्यवस्थापन परियोजना सुरु गरेको छ। यो परियोजना भारत-संयुक्त राष्ट्रसंघ वैश्विक क्षमता निर्माण पहल अन्तर्गत अघि बढाइएको भारतीय राजदुतावासले एक विज्ञप्तिमार्फत जानकारी दिएको छ ।

साउन १६ गते नयाँ दिल्लीमा शुभारम्भ गरिएको उक्त पहलले नेपालको सार्वजनिक खाद्य आपूर्ति प्रणालीलाई सुदृढ गर्न योगदान पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ।

यो परियोजना १२ महिनाको अवधिमा तीन चरणमा कार्यान्वयन गरिनेछ। पहिलो चरणमा आवश्यकता मूल्याङ्कन तथा सरोकारवालाको संलग्नता रहनेछ। दोस्रो चरणमा प्रयोगात्मक प्रदर्शन र भारतीय विशेषज्ञहरूसँगको अन्तरक्रिया तथा अध्ययन भ्रमण समावेश हुनेछ। अन्तिम चरणमा दीर्घकालीन कार्ययोजना निर्माण गरिनेछ।

यस परियोजनाको प्रशिक्षण पक्ष भारतको आइटेक कार्यक्रममार्फत सञ्चालन हुनेछ। दूतावासका अनुसार सन् २००१ यता ३ हजारभन्दा बढी नेपाली अधिकारीहरूले आइटेक अन्तर्गत भारतमा तालिम लिइसकेका छन्।

नेपालमा भारतको सफल सार्वजनिक वितरण प्रणालीको अनुभवबाट सिक्दै चामल आपूर्ति श्रृंखलामा सुधार ल्याउनु यस परियोजनाको मुख्य उद्देश्य हो। यसले विशेषतः खरिद प्रक्रिया, तथ्याङ्क संकलन, दक्ष कार्यबल विकास, र डिजिटल प्रविधिको प्रयोगमा टेवा पुऱ्याउनेछ।

मुख्य ध्यान दिइने क्षेत्रहरू
लाभार्थी व्यवस्थापन
भण्डारण तथा वितरण मोडेल
अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली
गुनासो निवारण संयन्त्र
दिगो विकास लक्ष्यमा योगदान

सन् २०२३ को सेप्टेम्बरमा संयुक्त राष्ट्र महासभाको ७८औं सत्रको अवसरमा घोषणा गरिएको भारत-संयुक्त राष्ट्रसंघ वैश्विक क्षमता निर्माण पहल अन्तर्गत कार्यान्वयनका लागि विश्व खाद्य कार्यक्रमको सहकार्यमा नेपालमा यो परियोजना समेत चयन गरिएको हो।

दूतावासका अनुसार उक्त परियोजनाले भारत र नेपालबीचको बलियो विकास साझेदारीलाई थप मजबुत बनाउने विश्वास व्यक्त गरिएको छ । साथै, दक्षिण-दक्षिण सहकार्यका माध्यमबाट नवप्रवर्तनहरू साझा गर्दै खाद्य सुरक्षामा दीर्घकालीन सुधार ल्याउने उद्देश्य यसले राखेको छ।

नेपालको आईआरजीडीडी र भारतको आईसीडब्लुएबीच समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर

काठमाडौं । नेपाल र भारतबीच द्विपक्षीय सम्बन्धलाई सुदृढ पार्न थिंक ट्याङ्क स्तरमा सम्झौता भएको छ। नेपालको इन्टरनेशनल रिलेसन एन्ड ग्लोबल डिप्लोमेसी डाइलग (आईआरजीडीडी) र भारतको इन्टरनेशनल काउन्सिल अफ वर्ल्ड अफियर्स (आईसीडब्लुए) बीच बिहीबार दिल्लीमा कूटनीति, संस्कृति, शिक्षा, व्यापार, मिडिया र अन्य क्षेत्रमा दीर्घकालीन सहयोगलाई बढाउन समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर गरिएको हो।

आईसीडब्लुएद्वारा आयोजित कार्यक्रममा आईआरजीडीडीकी अध्यक्ष तथा पूर्वराजदूत शर्मिला पराजुली ढकाल र आईसीडब्लुएकी कार्यवाहक महानिर्देशक तथा अतिरिक्त सचिव राजदूत नूतन कपूर महावारबीच सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर भएको हो।

सम्झौता अनुसार दुई संस्थाबीच पारस्परिक समझदारीलाई गहिरो बनाउन र सहयोगी संस्थागत सम्बन्धलाई प्रवर्द्धन गर्न साझा दृष्टिकोणको अवधारणा प्रस्तुत गर्नेछ। यसले अर्थपूर्ण संवाद र साझेदारीलाई सहज बनाउन कूटनीति, सामाजिक विज्ञान, सञ्चार र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध लगायतका विभिन्न क्षेत्रहरूमा दुवै देशका महत्वपूर्ण व्यक्तित्वहरूलाई संलग्न गराउने लक्ष्य राखेको छ।

सम्झौता अनुसार दुवै पक्षले वैकल्पिक रूपमा भारत वा नेपालमा आयोजना हुने पारस्परिक हितका क्षेत्रीय र विश्वव्यापी मुद्दाहरूमा द्विपक्षीय सेमिनार, गोष्ठी र प्यानल छलफल जस्ता संयुक्त कार्यक्रमहरू आयोजना गर्नेछन्।

आईआरजीडीडीकी अध्यक्ष ढकालले आईआरजीडीडी र आईसीडब्लुएबीचको सहकार्यले दक्षिण एसियामा अनुसन्धानमा आधारित, समानुभूतिपूर्ण कूटनीतिक संस्कृतिलाई प्रवर्द्धन गर्न योगदान पुऱ्याउने बताइन्।

'हामी प्रतिक्रियालाई प्रतिबिम्बमा बदलौं, धारणालाई बुझाइमा बदलौं। साथ मिलेर कथालाई पुनः लेखौं,' ढकालले भनिन्, 'मलाई विश्वास छ कि आईआरजीडीडीले आईसीडब्लुएसगको साझेदारीमा दक्षिण एसिया र त्यसभन्दा बाहिर अनुसन्धानमा आधारित र अग्रगामी कूटनीतिक संस्कृति निर्माण गर्न सक्रिय रूपमा योगदान गर्नेछ।'

आईसीडब्लुएकी कार्यवाहक महानिर्देशक र अतिरिक्त सचिव पूर्वराजदूत महावरले आईआरजीडीडी र आईसीडब्लुएले दुई देशहरू बीचको द्विपक्षीय सम्बन्धलाई प्रवर्द्धन गर्न समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर गरेको बताइन्।

उनले भारत-नेपाल सम्बन्ध परम्परागत कूटनीतिभन्दा बाहिर रहेको र यही तथ्यले हामीलाई दुवै पक्षमा राजनीतिक उतारचढाव सहन सक्षम बनाउने बताइन्। उनले प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको छिमेकी प्रथम नीति अन्तर्गत नेपाल एक अत्यन्त महत्वपूर्ण साझेदार भएको उल्लेख गरिन्।

सम्झौता कार्यक्रममा महावर, नेपाल र भारत दुवै देशका कूटनीतिज्ञ, विद्वान र प्रतिष्ठित व्यक्तिहरूको उपस्थिती रहेको थियो। साथै 'द डिप्लोम्याट नेपाल' म्यागेजिनका प्रकाशक बिमल ढकाल र दिल्लीस्थित नेपाली दूतावासका उपप्रमुख सुरेन्द्र थापा पनि उपस्थित थिए।

हिन्दू राष्ट्रका लागि वीरगन्ज सम्मेलन

वीरगंज । संघीयता, गणतन्त्र र हिन्दू राष्ट्रको नाराका साथ राष्ट्रिय एकता अभियान, पर्साले आफ्नो प्रथम जिल्ला सम्मेलन वीरगंजमा भव्य रूपमा सम्पन्न गरेको छ ।

सम्मेलनको अध्यक्षता अभियानका पर्सा जिल्ला संयोजक विकाऊ प्रसाद भंडारी (थारू)ले गरेका थिए। कार्यक्रममा अभियानका केंद्रीय अध्यक्ष विनय यादव प्रमुख अतिथि रहनुभएको थियो भने विशिष्ट अतिथिको रूपमा अभियानका केंद्रीय उपाध्यक्ष तथा संविधानसभा सदस्य माननीय भूपेंद्र चौधरीको उपस्थिति थियो। कार्यक्रममा संरक्षक सेवक सौरभनाथजी महाराज, केंद्रीय सदस्य तथा दलित विभाग प्रमुख जीतेन्द्र दास, र केंद्रीय सदस्य मनीष पुर्वेलगायत नेताहरुले राष्ट्रिय एकता, सामाजिक समरसता, तथा हिन्दुराष्ट्र स्थापनाका सम्बन्धमा मन्तव्य राखेका थिए।

वक्ताहरूले संघीय हिन्दुराष्ट्र नेपालको आवश्यकता र राष्ट्रिय अस्मिता जोगाउन अभियानले खेलेको भूमिकाको चर्चा गर्दै आगामी दिनमा अझ सशक्त संगठन निर्माणमा जोड दिए।

कार्यक्रममा विभिन्न तहका नेता, कार्यकर्ता तथा स्थानीय नागरिकहरूको उल्लेख्य उपस्थिति रहेको थियो। सम्मेलनले पर्सा जिल्लामा अभियानको सांगठनिक संरचना सुदृढ गर्दै आगामी संघर्षको बाटो तय गर्ने विश्वास व्यक्त गरिएको छ।

भारतीय विदेशसचिव नेपाल आउँदै

काठमाडौं । भारतका विदेश सचिव विक्रम मिश्री नेपाल आउने भएका छन् । प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली भारत भ्रमणमा जाने चर्चा भइरहेका बेला उनी आगामी भदौ १ गते काठमाडौं आउन लागेका हुन् ।

परराष्ट्र मन्त्रालय स्रोतका अनुसार नेपाल बसाइको क्रममा उनले प्रधानमन्त्री ओली र परराष्ट्र मन्त्री आरजु राणा देउवा लगायतलाई भेट्ने छन् ।

प्रधानमन्त्री ओली भदौ अन्तिम साता भारत भ्रमणमा जाने तयारी छ । यद्यपि, भ्रमणको औपचारिक घोषणा भने हुन बााकी छ ।

गृहश्रमिक...

क्षिइ १८९ कन्भेन्सन र श्रम ऐन २०७४ को ग्याप विश्लेषण गर्न एक परामर्शदाता नियुक्त गरेको छ। उक्त परामर्शदाताले विस्तृत अध्ययन गरी मन्त्रालयलाई प्रतिवेदन पेश गर्नेछ, जसको आधारमा क्षिइ १८९ कन्भेन्सन संसदमा अनुमोदनका लागि प्रस्तुत गरिने छ। कन्भेन्सन अनुमोदन भएपछि गृहश्रमिकलाई श्रम ऐनमा समावेश गरिनेछ।

नेपालको सन्दर्भमा घरायसी श्रमिकू र गृहश्रमिक बीचमा परिभाषागत अन्योल रहँदै आएको छ। केही श्रमिक समूहहरूले आफूलाई श्रम ऐनमा स्पष्ट रूपमा समेट्न माग गर्दै आएका छन्, जसको सम्बोधनका लागि सरकारले यो प्रक्रिया अगाडि बढाएको हो।

मन्त्रालयका अनुसार, गृहश्रमिक भन्नाले कुनै कम्पनीद्वारा नियुक्त भई तर घरमै बसेर सेवा पुऱ्याउने श्रमिकलाई जनाइन्छ। श्रम ऐनमा समेटिएपछि उनीहरूले पनि सरकारी न्यूनतम तलब, सेवा सुविधा र सामाजिक सुरक्षाका अन्य लाभहरू प्राप्त गर्ने छन्।

क्षिइ १८९ कन्भेन्सन घरेलु कामदारहरूको श्रम अधिकार सुनिश्चित गर्नका लागि एक ऐतिहासिक दस्तावेज हो। यो कार्यान्वयन भएपछि लाखौं घरेलु कामदार ९विशेषतः महिला० लाई श्रममा गरिमा, सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्राप्त हुनेछ। सरकारको यो कदमले अनौपचारिक क्षेत्रमा वर्षौंदेखि श्रम गरिरहेका श्रमिकहरूलाई न्याय दिलाउने विश्वास लिइएको छ।

राहत...

संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरेको थियो । खानेपानीदेखि खेतीकिसानीका लागि आवश्यक पानीको हाहाकार भएपछि विपद् संकटग्रस्त घोषणा भएको मधेशका गाउँमा भने कुनै राहत पुगेको छैन् । आजपा बाराका अध्यक्ष राजकिशोर साहको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा आजपा केन्द्रीय कार्यालयका सदस्यहरु अशोक लामा, त्रिभुवन साह, उमेश कुश्वाहा लगायतको विशेष सहभागिता रहेको थियो । उनीहरुले जलसंकट भएर जिल्लाका किसानदेखी सर्वसधारण नागरिकले दुख पाइरहेको जनाएका छन् ।

मानव बेचबिखन अपराध हो

- मानिसलाई झुक्याएर बन्धक बनाउने वा दास बनाउने,
- मानिसलाई खरिद बिक्री गर्ने र जबरजस्ती काममा लगाउने,
- कुनै प्रकारको फाइदा लिई वा नलिई वेश्यावृत्तिमा लगाउने,
- प्रचलित कानून विपरीत मानव अंग झिक्ने वा व्यापारिक प्रयोजनमा खरिद बिक्री गर्ने,
- वेश्यागमन गर्ने वा गराउनेजस्ता कार्य मानव बेचबिखन मानिने कार्य हुन् ।

यस्ता कार्य गर्ने गराउने व्यक्तिलाई कानूनबमोजिम कारबाही हुन्छ ।

त्यस्तो कार्य कहीं कतै भए गरेको जानकारी भए नजिकको प्रहरीमा खबर गरौं ।

नेपाल सरकार

विज्ञापन बोर्ड

पत्रकार सम्मेलन, सभा, गोष्ठी वा बैठक गर्नुपरेमा हामीलाई सम्झनुहोस् ।

कुनै सभा, गोष्ठी, सम्मेलन, बैठक वा पत्रकार सम्मेलन गर्नुपरेमा ६० देखि ७० जनासम्म अटाउने क्षमता भएको हल मधेश मिडिया हाउसमा सम्पर्क राख्नुहोस् ।

शुल्क	सेवा
रू. ५०००।- (पाँच हजार मात्र)	फोन, फ्याक्स, इमेल

मधेश मिडिया हाउस
हनुमानस्थानचोक, अनामनगर, काठमाडौं
फोन नं. : ०१-५७०६१४१, ९८०८१२५०२४
ई-मेल : madheshmediahouse @gmail.com

मधेशवाणी प्रा.लि.द्वारा प्रकाशित, का. सम्पादक : **रामसुकुल मण्डल**, कार्यालय : मधेश मिडिया हाउस, अनामनगर, काठमाडौं, फोन नं. ०१-५७०६१४२, ५७०६१४१, फ्याक्स : ०१-५७०६१४१, Email : madheshvani@gmail.com, Website : www.madheshvani.com, मुद्रण : **धिम्ले अफसेट प्रेस**, काठमाडौं